

หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน
รายวิชาเลือก
หลักภาษาไทย

รหัสวิชา พท33002
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษานี้พื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ห้ามจำหน่าย

หนังสือเรียนเล่มนี้จัดพิมพ์ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
ลิขสิทธิ์เป็นของสำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาเลือก วิชาหลักภาษาไทย รหัสวิชา พท33002 ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นไปตามหลักการปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีสติปัญญา มีศักยภาพในการประกอบอาชีพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เพื่อให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องใช้หนังสือเรียนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา หนังสือเล่มนี้ได้ประมวลสาระความรู้ กิจกรรมเสริมทักษะ แบบวัดประเมินผลการเรียนรู้ไว้ อย่างครบถ้วน โดยองค์ความรู้ที่ได้นำกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นำรายละเอียดเนื้อหา สาระมาเรียบเรียงอย่างมีมาตรฐานของการจัดทำหนังสือเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านเข้าใจง่ายและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างสะดวก

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาหลักภาษาไทย รหัสวิชา พท33002 เล่มนี้จะเป็นสื่อที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทุกประการ

คณะผู้จัดทำ
สำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำอธิบายรายวิชา	ง
บทที่ 1 ระบบเสียงในภาษาไทย	1
แผนการเรียนรู้ประจำบท	1
ตอนที่ 1 อวัยวะสำคัญในการออกเสียง	2
เรื่องที่ 1.1 ระบบหายใจ	3
เรื่องที่ 1.2 ระบบการเกิดเสียง	3
เรื่องที่ 1.3 ระบบการเปล่งเสียง	4
ตอนที่ 2 ชนิดของเสียงพูด	4
เรื่องที่ 2.1 เสียงและการวัดระดับของคลื่นเสียง	4
เรื่องที่ 2.2 ความสำคัญของเสียงและการฝึกพูด	6
กิจกรรมการเรียนรู้	6
แบบทดสอบหลังเรียน	7
บทที่ 2 อักษรไทย	9
แผนการเรียนรู้ประจำบท	9
ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของอักษรไทย	10
ตอนที่ 2 สระในภาษาไทย	11
ตอนที่ 3 พยัญชนะไทย	14
ตอนที่ 4 วรรณยุกต์ไทย	16
กิจกรรมการเรียนรู้	17
แบบทดสอบหลังเรียน	18
บทที่ 3 คำและการประกอบคำ	20
แผนการเรียนรู้ประจำบท	20
ตอนที่ 1 คำและคำมูล	21
ตอนที่ 2 คำประสม	22
ตอนที่ 3 คำซ้อน	25
ตอนที่ 4 คำซ้ำ	26
ตอนที่ 5 คำสมาสและคำสนธิ	28

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 คำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น	34
แผนการเรียนรู้ประจำบท	34
ตอนที่ 1 ลักษณะคำไทยแท้	35
ตอนที่ 2 ลักษณะของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต	36
ตอนที่ 3 ลักษณะของภาษาเขมร	39
ตอนที่ 4 ลักษณะของคำที่มาจากภาษาอื่น	40
แบบทดสอบหลังเรียน	42
บรรณานุกรม	44
คณะผู้จัดทำ	45
คณะกรรมการ/ปรับปรุงแก้ไข	46

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

คำอธิบายรายวิชา พท33002 หลักภาษาไทย
สาระการเรียนรู้ความรู้พื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำนวน 4 หน่วยกิต (160 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

ศึกษาหลักภาษาไทยเรื่องเสียงและอักษรไทย คำและการประกอบคำ การสังเกตลักษณะคำไทยแท้ และคำที่มาจากภาษาอื่น เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจหลักภาษาไทย สามารถนำความรู้ไปใช้วิเคราะห์ การใช้ภาษา ได้อย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภาษาไทย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ระบบเสียงในภาษาไทย อวัยวะที่เปล่งเสียงพูด ชนิดของเสียงพูด ประวัติความเป็นมาของอักษรไทย สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ คำและการประกอบคำ คือ คำ คำมูล คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสมาส ลักษณะ คำไทยแท้ คำบาลี-สันสกฤต คำเขมร และคำภาษาอื่น

การวัดผลประเมินผล

การสังเกต จากการอธิบายความหมาย ลักษณะของระบบเสียงในภาษาและอักษรไทย การเขียนสะกด คำได้ถูกต้อง บอกวิธีการประกอบคำ แยกประเภทของคำชนิดต่างๆ ได้ ตรวจใบงาน ตรวจแบบฝึกหัด การทำ แบบทดสอบในเรื่องต่างๆ

รายละเอียดคำอธิบายรายวิชา พท33002 หลักภาษาไทย
สาระการเรียนรู้ความรู้พื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำนวน 4 หน่วยกิต (160 ชั่วโมง)

มาตรฐานที่ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร

ที่	หัวข้อเรื่อง	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จำนวน (ชั่วโมง)
1	ระบบเสียงในภาษาไทย	มีความเข้าใจในธรรมชาติของเนื้อหา	1. อวัยวะที่เปล่งเสียงพูด 2. ชนิดของเสียงพูด	16 16
2	อักษรไทย	1. เข้าใจความสำคัญของอักษรไทย 2. เขียนสะกดคำได้ถูกต้องตามอักขระวิธี	ประวัติความเป็นมาของอักษรไทย - สระ - พยัญชนะ - วรรณยุกต์	24
3	คำและการประกอบคำ	บอกวิธีการสร้างคำไทยได้	1. คำ 2. คำมูล 3. คำประสม 4. คำซ้อน 5. คำซ้ำ 6. คำสมาส	8 8 8 8 8 24
4	คำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น	อธิบายลักษณะคำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น	1. คำไทยแท้ 2. คำบาลี-สันสกฤต 3. คำเขมร 4. คำที่มาจากภาษาอื่น	8 16 8 8

แผนการเรียนรู้ประจำบท

บทที่ 1 ระบบเสียงในภาษาไทย

สาระสำคัญ

ร่างกายที่มนุษย์ใช้ในการออกเสียงพูดตามหลักชีววิทยา มนุษย์ไม่ได้มีอวัยวะชุดใดชุดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อไว้ใช้ในการออกเสียงพูดเพียงอย่างเดียว อวัยวะที่เราใช้พูดมีลักษณะเหมือนกันทุกคนและทำงานในลักษณะเดียวกัน ใครก็สามารถออกเสียงที่เป็นภาษาของมนุษย์ได้แต่อาจจะจำกัดในขอบเขตของอายุ อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็นระบบ คือ ระบบหายใจ ระบบการเกิดเสียง และระบบการเปล่งเสียง ซึ่งเป็นระบบที่สำคัญในการออกเสียงในภาษาไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจในธรรมชาติของการพูด

ขอบข่ายเนื้อหา

ตอนที่ 1 อวัยวะสำคัญในการออกเสียง

- เรื่องที่ 1.1 ระบบหายใจ (Respiratory System)
- เรื่องที่ 1.2 ระบบการเกิดเสียง (Phonatory System)
- เรื่องที่ 1.3 ระบบการเปล่งเสียง (Articulatory System)

ตอนที่ 2 ชนิดของเสียงพูด

- เรื่องที่ 2.1 เสียงและการวัดระดับของคลื่นเสียง
- เรื่องที่ 2.2 ความสำคัญของเสียง การฝึกพูด

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารการสอนบทที่ 1
2. ชมตัวอย่างเรื่องอวัยวะที่สำคัญในการออกเสียงจาก DVD/VCD หรือสื่อออนไลน์
3. ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
4. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

สื่อประกอบการเรียน

1. เอกสารการเรียนรู้บทที่ 1
2. แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ (ถ้ามี)
3. สื่อ DVD/VCD

ประเมินผล

1. แบบบันทึกผลการเรียนรู้
2. แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 1

ระบบเสียงในภาษาไทย

ตอนที่ 1 อวัยวะที่สำคัญในการออกเสียง

เสียงที่มนุษย์เปล่งออกมานั้นเป็นเสียงที่ผลิตขึ้นโดยอวัยวะชุดหนึ่งของร่างกายโดยเฉพาะ แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ มนุษย์ไม่ได้มีอวัยวะชุดใดชุดหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อไว้ใช้ในการออกเสียงพูดโดยเฉพาะแต่เพียงอย่างเดียว อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายที่มนุษย์ใช้ในการออกเสียงพูดในภาษานั้นมีหน้าที่หลักทางชีววิทยา เพื่อทำหน้าที่สำคัญต่างๆ ในการดำรงอยู่ของร่างกายทั้งสิ้น เช่น การหายใจ, การเคี้ยวอาหาร, การกลืน, การอม แต่การที่อวัยวะเหล่านั้นมาทำหน้าที่ในการออกเสียงพูดเป็นเพียงหน้าที่รอง หรือหน้าที่โดยอ้อมของอวัยวะเหล่านั้น คือ ใช้ระบบการทำงานต่าง ๆ อยู่ แล้วดัดแปลงการทำงานเหล่านั้นให้เหมาะสมจนเกิดเป็นภาษาพูดขึ้นมาหมายความว่า การพูดได้พัฒนาขึ้นภายหลังแต่ก็มีคนบางกลุ่มไม่เชื่อความคิดดังกล่าว จึงพยายามค้นคว้าหาข้อคัดค้านว่าการพูดกับการกินนั้นเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กัน โดยทั่วไปอวัยวะที่เราใช้พูดมีลักษณะเหมือนกันทุกคน และทำงานในลักษณะเดียวกัน ผลที่ตามมาคือใครก็สามารถออกเสียงที่เป็นภาษาของมนุษย์ได้อย่างไม่ยุ่งยาก เพียงแต่อาจจะจำกัดในขอบเขตของอายุ เช่น การที่เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาที่ตนเข้าไปอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้ดี เมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ที่ต้องเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการเรียนรู้ภาษาใหม่ของผู้ใหญ่จะประสบกับความยากลำบากกว่าเด็ก การพัฒนาทางภาษาของเด็กๆ จะเลียนเสียงผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวเขา โดยเด็กจะเลือกออกเสียงที่เหมาะสมกับตัวเอง เมื่อเด็กพ้นจากวัยรุ่นความสามารถทางภาษาจะน้อยลง นอกจากนี้ อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงของแต่ละบุคคลนั้นยังมีขนาดไม่เท่ากันอีกด้วย เสียงพูดของคนเรามีความแตกต่างกัน เราจึงสามารถจำเสียงพูด และวิธีการพูดของคนที่คุณเคยกันได้ นักภาษาศาสตร์เห็นว่า เสียงพูดเป็นภาษาที่สมบูรณ์ที่สุด และมีคุณสมบัติที่จะอธิบายได้ตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ นักภาษาศาสตร์จึงให้ความสนใจศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเสียงพูดอย่างกว้างขวาง

อวัยวะที่เข้ามาเกี่ยวข้องข้องในการออกเสียงของมนุษย์มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของร่างกาย ตั้งแต่ ศีรษะถึงช่องท้อง อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงนี้ สามารถแบ่งออกเป็นระบบที่สำคัญ 3 ระบบ คือ

1. ระบบหายใจ (Respiratory System)
2. ระบบการเกิดเสียง (Phonatory System)
3. ระบบการเปล่งเสียง (Articulatory System)

เรื่องที่ 1.1 ระบบการหายใจ (Respiratory System)

ระบบหายใจ (Respiratory System) ที่ตั้งของระบบนี้อยู่ในช่องอก (thorax) หมายถึง กระจับลม (diaphragm) ปอด (lungs) และหลอดลม (trachea , windpipe)

ปอด (lungs) เป็นอวัยวะที่สำคัญในการผลิตเสียงพูด เป็นต้นกำเนิดใหญ่ของพลังงานที่ทำให้เกิดเสียง บริเวณใต้ปอดจะเป็นกระจับลม ซึ่งมีลักษณะคล้ายโคมหรือฝาชีคว่ำ ตัวปอดเองเคลื่อนไหวไม่ได้แต่เนื้อเยื่อของปอดยึดหยุ่นได้ด้วยการทำงานของอวัยวะอื่น ๆ เช่น กล้ามเนื้อระหว่างกระดูกซี่โครง และกระจับลม ในการหายใจเข้าออก เมื่อหายใจเข้าอากาศก็จะเข้าไปสู่ปอดทำให้ปอดขยายตัว แต่พอหายใจออกอากาศในปอดก็มีน้อยทำให้ปอดหดตัว ในการพูดเป็นการบังคับให้ลมออกจากปอดเป็นช่วง ๆ

หลอดลม (trachea) เป็นหลอดยาวที่มีความอ่อนนุ่ม เป็นช่องทางเดินของอากาศที่เชื่อมโยงระหว่างกล่องเสียงไปยังปอด โดยการเชื่อมโยงของท่อเล็กๆ ในปอดขณะที่มีการกินอาหารหรือการกลืนอาหาร ช่องทางเข้าหลอดลมจะถูกปิดโดยลิ้นปิดเปิดกล่องเสียง (epiglottis) ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดอาการสำลัก อันเนื่องมาจากอาหารตกลงไปในหลอดลมได้

เรื่องที่ 1.2 ระบบการเกิดเสียง (Phonatory System)

ระบบการเกิดเสียง (Phonatory System) ที่ตั้งของระบบนี้อยู่ที่ลำคอ หมายถึง กล่องเสียงและส่วนประกอบต่าง ๆ ของกล่องเสียง เช่น เส้นเสียง

กล่องเสียง (larynx) เป็นอวัยวะที่อยู่ตอนบนสุดของหลอดลม มีความซับซ้อน ภายในตัวกล่องเสียงประกอบด้วยกระดูกอ่อนหลายชิ้นจัดตัวเรียงกันอยู่ในลักษณะช่วงบนกว้าง ช่วงล่างแคบ ยึดติดกันโดยเอ็นพังผืด กล้ามเนื้อ และข้อต่อ กระดูกชิ้นสำคัญ ที่ประกอบกันเป็นกล่องเสียงมี 4 ชิ้น คือ

- Hyoid bone เป็นกระดูกที่อยู่บนสุดของกล่องเสียงและเป็นที่ยึดของกล้ามเนื้อลิ้นปิด-เปิดกล่องเสียง
- Thyroid cartilage อยู่ทางด้านหน้า ส่วนหนึ่ง คือ บริเวณที่เรียกว่า ลูกกระเดือก (Adam's apple)
- Cricoid cartilage เป็นกระดูกอ่อนที่เล็กแต่หนาและแข็งแรงมาก อยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดของกล่องเสียง ทำหน้าที่เป็นฐานของกล่องเสียง
- Arytenoid cartilage เป็นกระดูกอ่อนชิ้นเล็กๆ 2 ชิ้น รูปร่างคล้ายปิรามิต อยู่ติดกับผิวด้านหลังตอนบนของ Cricoid cartilage ภายในกล่องเสียงจะมีอวัยวะที่ทำหน้าที่สำคัญมากในการพูด คือ เส้นเสียง (vocal cord) วางพาดอยู่ เส้นเสียงมีลักษณะเป็นกล้ามเนื้อพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยแผ่นเนื้อเยื่อ (tissue) และเอ็นขนาดของเส้นเสียงนี้จะแตกต่างกันตามอายุ เพศ และพัฒนาการทางกายภาพของแต่ละบุคคลอีกด้วย โดยปกติเด็กและผู้หญิงจะมีเส้นเสียงที่สั้นและเล็กกว่าผู้ชาย โดยทั่วไปเสียงเด็กจะสูงกว่าเสียงผู้หญิงและเสียงผู้หญิงจะสูงกว่าเสียงผู้ชาย

เรื่องที่ 1.3 ระบบการเปล่งเสียง (Articulatory System)

3. ระบบการเปล่งเสียง (Articulatory System) ที่ตั้ง ของระบบนี้อยู่ส่วนศีรษะ หมายถึง ช่องปาก และส่วนต่าง ๆ ภายในช่องปาก (Oral Cavity) และช่องจมูก (Nasal Cavity)

ช่องปากและส่วนต่างๆ ภายในช่องปาก

ริมฝีปากทั้งสอง (lips) ริมฝีปากมีหน้าที่ในการปิดช่องปากในขณะที่กำลังทำเสียงพยัญชนะอยู่ ริมฝีปากทั้งสองนี้อาจอยู่ในลักษณะ “ริมฝีปากห่อกลม” ขณะกำลังออกเสียงพยัญชนะบางตัว เมื่อใดก็ตามที่มีการใช้ริมฝีปากทั้งสองเป็นฐานกรณ์ เราจะเรียกเสียงนั้นว่า bilabial sound

ฟัน (teeth) เป็นอวัยวะอีกชิ้นหนึ่งที่มีบทบาทในการทำให้เกิดเสียงพูด เสียงที่เกิดที่ฐานฟันเรียกว่า dental sound ส่วนมากในการทำให้เกิดเสียงในภาษานั้น ฟันบนจะมีบทบาทกว่าฟันล่าง

ลิ้น (tongue) เป็นอวัยวะออกเสียงที่มีความอ่อนพลิ้วมากที่สุด ในบรรดาอวัยวะออกเสียงทั้งหมด เนื่องจากลิ้นเป็นอวัยวะที่มีความยืดหยุ่นตัวสูง จึงทำให้ลิ้นเป็นต้นกำเนิดเสียงพูดจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เนื่องจากการใช้ตำแหน่งต่าง ๆ และการจัดตัวท่าต่าง ๆ ของลิ้นนั่นเอง

ปุ่มเหงือก (alveolar) คือ ส่วนที่อยู่ต่อจากฟันบน

เพดานแข็ง (palate) คือ ส่วนที่เริ่มต้นจากปลายสุดของปุ่มเหงือกมายังส่วนต้นของเพดานอ่อน

เพดานอ่อน (soft palate, velar) คือ ส่วนของเพดานปากที่อยู่ต่อจากเพดานแข็ง เพดานอ่อนสามารถเลื่อนขึ้นลงได้ ถ้าเพดานอ่อนลดระดับลงมา ก็จะให้มีช่องทางของอากาศออกสู่โพรงจมูก ทำให้เกิดเสียงนาสิก (nasal sound) แต่ถ้าเพดานอ่อนยกตัวขึ้นไปปิดกั้นทางเดินของอากาศที่จะเข้าสู่โพรงจมูกทำให้อากาศระบายออกทางช่องปากได้ทางเดียว ทำให้เกิดเป็นเสียงพยัญชนะที่เรียกว่า เสียงช่องปาก(oral sound) และถ้ามีลมระบายออกทางปากและจมูกพร้อม ๆ กัน ก็อาจเกิดเป็นพยัญชนะหรือสระแบบที่มีเสียงขึ้นจมูก (nasalized sound) เสียงเกิดการเคลื่อนตัวของลิ้นส่วนหลังสู่เพดานเรียกว่า velar sound ส่วนปลายสุดของเพดานอ่อนที่เป็นติ่งห้อยลงมาคือ ลิ้นไก่ (uvula) และเสียงที่ลิ้นไก่ทำหน้าที่เป็นส่วนฐานกรณ์จะมีชื่อว่า uvular sound

ช่องจมูก (nasal cavity) คุณสมบัติหรือลักษณะของเสียงพูดที่เกิดขึ้น จะแปรผันไปตามการปิดเปิดของช่องทางออกของอากาศที่จะออกสู่โพรงจมูกซึ่ง เป็นผลมาจากการยกขึ้นหรือเลื่อนลงของเพดานอ่อน

ตอนที่ 2 ชนิดของเสียงพูด

เรื่องที่ 2.1 เสียงและการวัดระดับของคลื่นเสียง

เสียง

เสียงที่ได้ยินเกิดจากการเดินทางของเสียงผ่านตัวกลางทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของคลื่นเสียง (waveform) และแสดงออกมาในลักษณะที่ต่างกัน โดยจะเปลี่ยนขนาด (amplitude) หรือความถี่ (frequency) ของการสั่นสะเทือนตามระยะเวลา

การวัดระดับของคลื่นเสียง มีหน่วยวัดที่เกี่ยวข้อง 2 หน่วยคือ เดซิเบล (Decibel) เป็นหน่วยวัดความดังของเสียง เฮิรตซ์ (Hertz) เป็นหน่วยวัดจำนวนรอบการแกว่งของคลื่นเสียงในหนึ่งวินาที คือใช้วัดความถี่ของเสียง

ระดับความดังและชนิดของเสียงความดัง (เดซิเบล)	ชนิดของเสียง
0	เสียงที่แผ่วเบาที่สุดที่มนุษย์ได้ยิน
30	เสียงกระซิบ หรือเสียงในห้องสมุดที่เงียบ
60	เสียงพูดคุยตามปกติ เสียงจักรเย็บผ้า หรือเครื่องพิมพ์ดีด
85	เสียงตะโกนข้ามเขาหรือในพื้นที่โล่ง เพื่อให้ได้ยินเสียงสะท้อนกลับมา
90	เสียงเครื่องตัดหญ้า เครื่องจักรในโรงงาน หรือเสียงรถบรรทุก (ไม่ควรได้ยินเกินวันละ 8 ชม.)
100	เสียงเลื่อยไฟฟ้า หรือเครื่องเจาะ (ไม่ควรได้ยินเกินวันละ 2 ชม.)
115	เสียงระเบิดหิน เสียงในคอนเสิร์ตร็อก หรือเสียงแตรรถยนต์ (ไม่ควรได้ยินเกินวันละ 15 นาที)
140	เสียงยิงปืน เสียงเครื่องบินเจ็ท ซึ่งเป็นเสียงที่ทำให้เกิดอาการปวดหู และอาจทำให้หูเสื่อมได้ แม้จะได้ยินเพียงครั้งเดียว ดังนั้นต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันหูเสมอ

เสียงในภาษาไทย มี 3 ชนิด คือ

- 1.) เสียงสระ หรือเสียงแท้
- 2.) เสียงพยัญชนะ หรือเสียงแปร และ
- 3.) เสียงวรรณยุกต์ หรือเสียงดนตรี

1.) เสียงสระ หรือเสียงแท้ คือ เสียงที่เปล่งออกมาจากลำคอโดยตรง ไม่ถูกสกัดกั้นด้วยอวัยวะส่วนใดในปาก แล้วเกิดเสียงก้องกังวาน และออกเสียงได้ยาวนาน ซึ่งเสียงสระในภาษาไทยแบ่งออกเป็น

- สระเดี่ยว มีจำนวน 18 เสียง โดยสระเดี่ยว แบ่งออกเป็น
 - สระเสียงสั้น (รัสสระ) ได้แก่ อะ อิ อี อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ เออะ
 - สระเสียงยาว (ทัมสระ) ได้แก่ อา อี อื อู เอ แอ โอ ออ เออ
- สระประสม มีจำนวน 6 เสียง โดยสระประสม แบ่งออกเป็น
 - สระเสียงสั้น (รัสสระ) ได้แก่
 - เอียะ เกิดจากการประสมของ สระอิ + สระอะ
 - เอือะ เกิดจากการประสมของ สระอี + สระอะ
 - อัวะ เกิดจากการประสมของ สระอุ + สระอะ
 - สระเสียงยาว (ทัมสระ) ได้แก่
 - เอีย เกิดจากการประสมของ สระอิ + สระอา
 - เอือ เกิดจากการประสมของ สระอี + สระอา
 - อัว เกิดจากการประสมของ สระอุ + สระอา

เรื่องที่ 2.2 ความสำคัญของเสียง การฝึกพูด

เสียงมีความสำคัญมากอย่างหนึ่งในการกระตุ้นให้คนเรามีการเจริญเติบโตตามปกติ นับตั้งแต่แรกเกิด เด็กที่หูหนวกแต่กำเนิดจะมีความพิการทั้งทางร่างกายและสมอง จนไม่สามารถอยู่ในสังคมปกติได้คนที่เกิดมาตาบอดทั้ง 2 ข้าง แต่หูได้ยินปกติจะมีความเจริญเติบโตทั้งร่างกายและสมอง อยู่ในสังคมได้ บางคนมีความสามารถเป็นพิเศษมากกว่าคนสายตาปกติ เราคงเคยได้เห็นและได้ฟังวงดนตรีคนตาบอดซึ่งสามารถเล่นได้ทั้งดนตรีไทยและสากลได้ไพเราะมาก คนตาบอดอ่านหนังสือได้โดยใช้นิ้วมือสัมผัสอักษรพิเศษคือ อักษรเบรลล์ (Braille) คนที่หูหนวกแต่กำเนิดจะไม่สามารถปฏิบัติในสิ่งที่กล่าวได้โดยเฉพาะคนหูหนวกและเป็นใบ้บางครั้ง แม้แต่ช่วยตัวเองก็ยังไม่ได้

ได้มีการศึกษาและเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการได้ยินเสียงของเด็ก เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตทางสมองของเด็กรวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ชนิดที่จะพัฒนาตามมา เช่นการนั่งการเดินการกินอาหาร รวมทั้งอารมณ์และความเฉลียวฉลาด การพูดของเด็กจะพัฒนาขึ้นมาได้ต่อเมื่อเด็กจะต้องได้ยินเสียงพูดก่อนเท่านั้น เด็กหูหนวกจึงไม่สามารถพูดได้และเป็นใบ้ ไม่สามารถติดต่อสื่อความหมายกับคนอื่นโดยการพูดได้ มนุษย์เราจัดอยู่ในสัตว์ชั้นสูงสุด แยกจากสัตว์ชั้นอื่นๆ ได้ เนื่องจากการที่สามารถพูดติดต่อกันได้นี้เอง จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องวินิจฉัยให้ได้โดยเร็วที่สุดนับแต่เด็กแรกเกิดว่ามีความพิการทางการได้ยินหรือไม่ คือ หูตึงหรือหูหนวกหรือไม่ ถ้ามีเป็นประเภทไหน และมากน้อยเพียงใดเพื่อจะได้เริ่มให้การช่วยเหลือ ตามขั้นตอนโดยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมเท่าที่ความรู้ทางการแพทย์ในปัจจุบันนี้จะช่วยเหลือได้ โดยมุ่งช่วยเหลือให้เด็กมีการได้ยินและฝึกพูดโดยเร็ว

การผิดปกติของการพูด

เด็กที่พูดช้ากว่าปกติ พูดไม่ชัด หรือพูดไม่ได้เลยนั้น คนส่วนมากเข้าใจผิดคิดว่าเกิดจากความพิการหรือไม่สมประกอบของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการพูด ที่จริงแล้วสาเหตุสำคัญนั้นคือ หูตึง หรือหูหนวก (เด็กไม่ได้ยินเสียงเลย) ในรายที่หูหนวกไม่สามารถพูดได้หรือเป็นใบ้ ถ้าหูตึงมากจะได้ยินเสียงบ้างแต่ไม่มากนักพูดได้ไม่ชัดหรือพูดผิดปกติ หรือพูดได้ด้วยความยากลำบากและออกเสียงได้ไม่ชัดเจน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1.1

ให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับอวัยวะที่สำคัญในการออกเสียงและชนิดของเสียงพูดลงในแบบบันทึกผลการเรียนรู้

แบบทดสอบท้ายบทที่ 1

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. เสียงเกิดจากอะไรเป็นสำคัญ
 - ก. ลมจากปอดผ่านลำคอ
 - ข. ลมจากปากผ่านสายเสียง
 - ค. ลมจากปอดผ่านสายเสียง
 - ง. ลมจากปอดผ่านช่องปาก
2. ข้อใดคือที่ตั้งของระบบการเกิดเสียง
 - ก. ลิ้น
 - ข. ลำคอ
 - ค. หลอดลม
 - ง. ริมฝีปาก
3. อวัยวะใดเป็นแหล่งเริ่มต้นของเสียงพูด
 - ก. ปอด
 - ข. หลอดลม
 - ค. กะบังลม
 - ง. กล่องเสียง
4. อวัยวะในข้อใดมีหน้าที่ทำเสียงพูดอย่างเดียว ไม่ได้ มีส่วนในการดำรงชีวิตประจำวัน
 - ก. ฟัน
 - ข. ลิ้น
 - ค. ริมฝีปาก
 - ง. สายเสียง
5. อวัยวะใดที่มีความสำคัญในการผลิตเสียงพูด
 - ก. ฟัน
 - ข. ปอด
 - ค. หลอดลม
 - ง. ปุ่มเหงือก
6. เสียงพูดในภาษาไทยมีชนิดใดบ้าง
 - ก. เสียงก้อง เสียงไม่ก้อง เสียงนาสิก
 - ข. เสียงก้อง เสียงไม่ก้อง เสียงเสียดแทรก
 - ค. เสียงสระ เสียงพยัญชนะ เสียงวรรณยุกต์
 - ง. เสียงสระ เสียงพยัญชนะ เสียงวรรณยุกต์ เสียงนาสิก

7. เสียงพูดคุยกปกติ จะมีระดับความดังเท่าใด
- ก. 60 เดซิเบล
 - ข. 50 เดซิเบล
 - ค. 40 เดซิเบล
 - ง. 30 เดซิเบล
8. หน่วยที่ใช้วัดระดับความดังของคลื่นเสียงคือข้อใด
- ก. วัตต์
 - ข. ไมล์
 - ค. เฮิร์ตซ์
 - ง. เดซิเบล
9. ข้อใดเปรียบเสมือนเสียงดนตรี
- ก. เสียงวรรณยุกต์
 - ข. เสียงพยัญชนะ
 - ค. เสียงสระ
 - ง. เสียงแท้
10. คำใดประสมสระเสียงเดียวกันทั้งหมด
- ก. กบ บน อร พิณ
 - ข. แก่ง แข่ง แบ่ง เร่ง
 - ค. ร้อน นอน กล้า เพลง
 - ง. เพราะ ส่อง ซอล์ก ก๊อ ก

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

แผนการเรียนรู้ประจำบท

บทที่ 2 อักษรไทย

สาระสำคัญ

ความเป็นมาของอักษรไทย สระและเสียงของสระในภาษาไทย ลักษณะเสียงพยัญชนะไทย และลักษณะของเสียงในวรรณยุกต์ไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียนเข้าใจความสำคัญของอักษรไทย
2. ผู้เรียนเขียนสะกดคำได้ถูกต้องตามอักขระวิธี

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของอักษรไทย
- ตอนที่ 2 สระในภาษาไทย
- ตอนที่ 3 พยัญชนะไทย
- ตอนที่ 4 วรรณยุกต์ไทย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารการสอนบทที่ 2
2. ชม DVD/VCD หรือสื่อออนไลน์ เรื่องอักษรไทย
3. ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
4. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

สื่อประกอบการเรียน

1. เอกสารการเรียนรู้บทที่ 2
2. แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ (ถ้ามี)
3. สื่อ DVD/VCD

ประเมินผล

1. แบบบันทึกผลการเรียนรู้
2. แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 2

อักษรไทย

ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาของอักษรไทย

จากศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พบว่า มีข้อความที่กล่าวถึงเรื่องของตัวหนังสือไทยเอาไว้ ตอนหนึ่งว่า “เมื่อก่อนนี้ลายสือไทนี้มี 1205 ศกปีมะเมีย พ่อขุนรามคำแหงหาใครใจ ในใจและใส่ลายสือไทนี้ ลายสือไทนี้จึงมีเพื่อขุนผู้ในใส่ไว้” ได้มีผู้สันนิษฐาน เรื่องตัวหนังสือไทยไว้หลายแง่มุม เช่นจารึกอักษรที่ภาพชาดกที่ผนังอุโมงค์วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย น่าจะเป็นตัวหนังสือที่มีมาก่อนตัวหนังสือจากศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ปรับปรุงตัวหนังสือเก่าที่เคยมีมาแล้ว จัดวางสระเสียงใหม่ คำว่าใส่อาจหมายถึง การกระทำเช่นนี้ แต่ก็สรุปได้ว่า แต่ก่อนไม่มีตัวหนังสือไทยแบบนี้ และเท่าที่ทราบยังไม่เคยมีผู้ที่ทราบว่า มีตัวหนังสือไทยแบบอื่นใช้มาก่อนสมัยกรุงสุโขทัยไทยเราเป็นชาติที่เจริญเก่าแก่มาแต่โบราณกาล ได้มีการศึกษาค้นคว้ามาว่า ชาติไทยนั้น เคยมีภูมิลำเนาอยู่ในดินแดนที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศจีนในปัจจุบัน และเมื่อกาลเวลาผ่านไป มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม แต่ภาษาพูด คนไทยเราเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญ ที่เรายังคงไว้ ไม่เปลี่ยนแปลงไปง่ายๆเหมือนเรื่องอื่น แม้ในปัจจุบันคนที่พูดภาษา ซึ่งพอจะย้อนไปได้ว่า ต้นตอเป็นภาษาไทย มีอาศัยอยู่ทั่วไป ในดินแดนที่กว้างใหญ่ของจีน ในมณฑลฮั่นสมัยของอินเดีย ในรัฐฉานตอนเหนือของพม่าในลาวทั้งหมด ในเวียดนามตอนเหนือ เรายังพอพูด พอฟังเข้าใจกันได้ ในเรื่องทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวันคำหลัก ๆ การสร้างรูปประโยค และไวยากรณ์ ยังคงอยู่

ภาษาจีนและภาษาไทย จัดเป็นภาษาอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เป็นภาษาที่กำหนดเอาเสียงหนึ่ง แทนความหมายหนึ่ง จึงมีคำที่มีเสียงโดดเสียงเดียวอยู่เป็นอันมาก ทำให้ต้องมีคำอยู่เป็นจำนวนมาก จึงต้องอาศัยการทำเสียงสูง เสียงต่ำ ให้มีความหมายแตกต่างกัน เพื่อให้มีเสียงพอกับคำที่คิดขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่เพียงพอ จึงต้องมีคำผสมของเสียงหลายพยางค์ เพิ่มเติมขึ้นอีก ความแตกต่างจากภาษาอื่นประการหนึ่งคือ เรามีเสียงวรรณยุกต์ สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ได้ทรงประดิษฐ์วรรณยุกต์ขึ้น 2 เสียง คือ เสียงเอก และเสียงโท ซึ่งเมื่อใช้ควบกับอักษรเสียงสูงและเสียงต่ำ หรือใช้อักษร “ห” นำอักษรเสียงต่ำที่ไม่มีคู่อักษรเสียงสูงแล้ว ก็สามารถผันเสียงได้ถึง 5 เสียง คือ เสียง สามัญ เอก โท ตรี และจัตวา ภาษาจีนก็มีเสียงที่เป็นวรรณยุกต์เหมือนกัน แต่ไม่มีเครื่องหมายเขียนในตัวหนังสือ เสียงวรรณยุกต์ของจีนนี้บ้างก็ว่ามี 4 เสียง และสูงสุดถึง 8 เสียง ซึ่งเมื่อเทียบกับวรรณยุกต์ไทย ก็คงจะเป็นเสียง ที่เกิดจากวรรณยุกต์ผสมกับสระเสียงสั้นเสียงยาว ซึ่งทางไทยเราแยกเสียงออกไปในรูปสระ ภาษาจีนและภาษาไทย มีรูปประโยคที่เกิดจากการเอาคำมาเรียงกันเป็นประโยค ข้อแตกต่างของไวยากรณ์ไทย ที่ไม่เหมือนของจีน ที่สำคัญคือคำคุณศัพท์ขยายนาม ภาษาไทยเราเอาไว้หลังนาม แต่จีนเอาไว้หน้านาม เช่นเดียวกับภาษาอื่น ๆ คำวิเศษณ์ที่ประกอบกริยา ภาษาไทยเอาไว้ตามหลังกริยา แต่ภาษาจีนมักไว้หน้ากริยา คำวิเศษณ์ที่ประกอบคุณศัพท์ ภาษาไทยเอาไว้หลังคุณศัพท์ แต่ภาษาจีนเอาไว้หน้าคุณศัพท์ และลักษณะนาม ภาษาไทยจะไว้หลังนาม แต่ภาษาจีนเอาไว้หน้านาม

ตอนที่ 2 สระในภาษาไทย

สระ หมายถึง เครื่องหมายใช้แทนเสียงที่เปล่งออกมาตามหลักภาษาถือว่าพยัญชนะจำเป็นต้องอาศัยสระจึงจะออกเสียงได้

รูปสระในภาษาไทยมี 21 รูปดังนี้

1.	ะ	เรียกว่า	วิสรรชนีย์
2.	ั	เรียกว่า	ไม้หันอากาศ หรือ ไม้ผัด
3.	ั	เรียกว่า	ไม้ไตคู้
4.	า	เรียกว่า	ลากข้าง
5.	ิ	เรียกว่า	พินทุ หรือ พิทุอิ
6.	'	เรียกว่า	ฝนทอง
7.	"	เรียกว่า	พินหนู
8.	°	เรียกว่า	นฤกहित หรือ หยาดน้ำค้าง
9.	ุ	เรียกว่า	ตีนเหยียด
10.	ู	เรียกว่า	ตีนคู้
11.	เ	เรียกว่า	ไม้หน้า
12.	ไ	เรียกว่า	ไม้ม้วน
13.	เ	เรียกว่า	ไม้มลาย
14.	โ	เรียกว่า	ไม้โอ
15.	อ	เรียกว่า	ตัวอ
16.	ย	เรียกว่า	ตัวย
17.	ว	เรียกว่า	ตัวว
18.	ฤ	เรียกว่า	ตัว ฤ (รี)
19.	ฦ	เรียกว่า	ตัว ฦ (รือ)
20.	ฦ	เรียกว่า	ตัว ฦ (ลี) ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว
21.	ฦ	เรียกว่า	ตัว ฦ (ลือ) ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว

เสียงสระในภาษาไทยมี 32 เสียง ดังนี้

อะ	อา	อิ	อี	อึ	อือ	อุ	อู
เอะ	เอ	เอะ	เอ	เอียะ	เอีย	เอือะ	เอือ
อัวะ	อัว	โอะ	โอ	เอาะ	ออ	เออะ	เออ
อำ	ไอ	ไอ	เอา	ฤ	ฦ	ฦ	ฦ

เมื่อเวลาออกเสียงสระ เช่น อะ อา เอะ เอ เอียะ เอีย จะออกเสียงแตกต่างกัน บางตัวออกเสียงสั้นบางตัวออกเสียงยาว บางตัวเหมือนมีสระสองเสียงกล้ำกัน ดังนั้น จึงจัดแบ่งเสียงสระเป็นพวกใหญ่ ๆ ได้ 5 พวกด้วยกัน คือ

สระเสียงสั้น ได้แก่ สระที่ออกเสียงสั้น คือ อะ อิ อี อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ เออะ เอียะ เอือะ อัวะ ฤ ฦ อำ ไอ ไอ เอา

สระเสียงยาว ได้แก่ สระที่ออกเสียงยาว คือ อา อี อึ อู เอ แอ โอ ออ เออ เอีย เอือ อัว ฦ ฦ

สระเดี่ยว ได้แก่ สระที่เปล่งเสียงออกมาเป็นเสียงเดียว ไม่มีเสียงอื่นประสมมี 18 ตัว ได้แก่ อะ อา อี อื อี้ อึ อู อุ เอะ เอ แอะ แอ เออะ เออ โอะ โอ เอะ ออ

สระประสม คือ สระที่มีเสียงสระเดี่ยว 2 ตัวประสมกัน มี 6 ตัว ได้แก่

เอียะ เสียง อี กับ อะ ประสมกัน

เอีย เสียง อี กับ อา ประสมกัน

เอือะ เสียง อี กับ อะ ประสมกัน

เอือ เสียง อี กับ อา ประสมกัน

อัวะ เสียง อุ กับ อะ ประสมกัน

อัว เสียง อุ กับ อา ประสมกัน

สระเกิน คือ สระที่มีเสียงซ้ำกับสระเดี่ยว ต่างกันก็แต่ว่าสระเกินจะมีเสียงพยัญชนะประสมหรือสะกดอยู่ด้วย มี 8 ตัว ได้แก่

ฤ ฤ ฤ ฤ (รี รือ ลี ลือ) มีเสียงพยัญชนะ ร ล ประสมอยู่

อำ มีเสียง อะ และพยัญชนะ ม สะกด

ไอ ไอ มีเสียง อะ และพยัญชนะ ย สะกด (คือ อัย)

เอา มีเสียง อะ และพยัญชนะ ว สะกด

การใช้สระ

1. สระอะ (-ะ) เขียนไว้หลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอะ เช่น กะ จะ ปะ สระอา (-า) เขียนไว้หลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอา เช่น มา กา ตา

2. สระอิ (-ิ) เขียนไว้บนพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอิ เช่น บิ สิ มิ

3. สระอี (-ี) เขียนไว้บนพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอี เช่น ปี ดี มี

4. สระอึ (-ึ) เขียนไว้บนพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอึ เช่น หี ลี

5. สระอื (-ื) เขียนไว้บนพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอื แต่การใช้สระอื ต้องมี อ มาประกอบด้วย เช่น มีอ ถือ ลือ

6. สระอุ (-ุ) เขียนไว้ใต้พยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอุ เช่น มุ มุ ยุ

7. สระอู (-ู) เขียนไว้ใต้พยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอู เช่น ดู รู งู

8. สระเอะ (-ะ) เขียนไว้ทั้งหน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้น ประสมด้วยสระเอะ เช่น ละ เตะ เกะ

9. สระเอ (-ะ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอ เช่น เก เซ เท

10. สระแอะ (-ะ) เขียนไว้ทั้งหน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระแอะ เช่น แล แปะ แกะ

11. สระแอ (-ะ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระแอ เช่น แล แปะ แกะ

12. สระเอียะ (เียะ) เขียนไว้ทั้งหน้า บน และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอียะ เช่น เฝียะ เฝียะ เกียะ
13. สระเอีย (เีย) เขียนไว้ทั้งหน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอีย เช่น เสีย เสีย เปีย
14. สระเอือะ (เือะ) เขียนไว้ทั้งหน้า บน และหลังพยัญชนะ
15. สระเอือ (เือ) เขียนไว้ทั้งหน้า บน และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอือ เช่น เสือ เรือ เจือ
16. สระอัวะ (ัวะ) เขียนไว้บน และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอัวะ เช่น ฝัวะ ยัวะ
17. สระอัว (ัว) เขียนไว้บน และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอัว เช่น ตัว รัว หัว
18. สระโอะ (โอะ) เขียนไว้หน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระโอะ เช่น โปะ โละ แต่ถ้ามีตัวสะกด จะตัดสระโอะออกเหลือแต่พยัญชนะต้นกับตัวสะกด เรียกว่า สระโอะลดรูป เช่น คน รก จง
19. สระโอ (โ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระโอ เช่น โต โท โท
20. สระเอาะ (เาะ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอาะ เช่น เลอะ เกอะ เจอะ
21. สระออ (-อ) เขียนไว้หลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระออ เช่น ขอ รอ พอ
22. สระเออะ (เอะ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเออะ เช่น เลอะ เกอะ เจอะ
23. สระเออ (เอ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเออ เช่น เจอ เรอ เรอ ถ้ามี ย สะกด จะตัด อ ออกแล้วตามด้วย ย เลย เช่น เขย เกย ฉย เรียกว่า สระเออลดรูป ถ้ามีตัวสะกดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ ย จะเปลี่ยน อ เป็นสระอิ เช่น เกิด เลิก เงิน เรียกว่า สระเออเปลี่ยนรูป
24. สระอำ (ำ) เขียนไว้บนและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอำ เช่น รำ ทำ จำ
25. สระไอ (ไ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระไอ มีทั้งหมด 20 คำ ได้แก่ ไกล ไคร ไคร่ ใจ ไซ้ ไซ้ ไต ใต้ ใน ไข่ ไข่ ไผ่ ไข่ สะไข่ ใส ใส ให้ ใหม่ ไหล ไหลใหญ่ หลงไหล
26. สระไอ (ไ-) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระไอ เช่น ไป ไซ ใส ใช้กับคำที่มาจากภาษาอังกฤษ เช่น ไกด์ ไมล์ สไลด์ ใช้กับคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตที่แผลงสระอิเป็นสระไอ เช่น ตรี - ไตร ใช้กับคำที่มาจากภาษาเขมร เช่น สไป
27. สระเอา (เาะ) เขียนไว้หน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอา เช่น เกา เภา เรา

ตอนที่ 3 พยัญชนะไทย

พยัญชนะไทยมีทั้งหมด 44 รูป

ก	ข	ฃ	ค	ฅ
ฆ	ง	จ	ฉ	ช
ซ	ฌ	ญ	ฎ	ฏ
ฐ	ฑ	ฒ	ณ	ด
ต	ถ	ท	ธ	น
บ	ป	ฝ	ฝ	พ
ฟ	ภ	ม	ย	ร
ล	ว	ศ	ษ	ส
ห	ฬ	อ	ฮ	

พยัญชนะมี 21 เสียง

1. ก	2. ข ฃ ค ต ฆ	3. ง	4. จ	5. ฉ ช ฌ
6. ซ ศ ษ ส	7. ญ ย	8. ฎ ฏ กับเสียง	9. ฑ บางคำ	10. ณ ฏ
11. ฐ ถ ฑ ฒ ท ธ	12. น ฌ	13. บ	14. ป	15. ผ พ ภ
16. ฝ ฟ	17. ม	18. ร	19. ล ฬ	20. ว
21. ห ฮ	22. เสียง อ.ไม่นับ			

เสียงพยัญชนะ

พยัญชนะเสียงสูง : ข ฃ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห

พยัญชนะเสียงกลาง : ก จ ฎ ฏ ต บ ป อ

พยัญชนะเสียงต่ำ : ค ฅ ฆ ง ซ ฌ ญ ฑ ฒ ณ ท ธ น พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ฬ ฮ

พยัญชนะเสียงสูง

มี 11 ตัว และผันได้ เสียงที่ 5, 2 และ 3

อักษรสูง หมายถึง พยัญชนะที่ยังไม่ได้ผันวรรณยุกต์ แล้วมีเสียงอยู่ในระดับสูง มีทั้งหมด 11

ตัว วิธีท่องจำง่าย ๆ ผ ฝ ถ ฐ ข ฃ ศ ษ ส ห ฉ ฝ ผ ฝ ก ข ้ว สาร ให้ ฉัน

พยัญชนะเสียงกลาง

มี 24 ตัว และผันได้ทั้งหมดห้าเสียง

อักษรกลาง หมายถึง พยัญชนะที่ยังไม่ได้ผันวรรณยุกต์ แล้วมีเสียงอยู่ในระดับกลาง มีทั้งหมด 9 ตัว

วิธีท่องจำง่าย ๆ ก จ ต ฎ ฏ บ ป อ ไก่ จิก เด็ก ตาย เด็ก ตาย บน ปาก โอง การผันวรรณยุกต์กับอักษรกลาง ผันได้ครบ 5 เสียง ใช้วรรณยุกต์ได้ 4 รูป

พยัญชนะเสียงต่ำ

มี 9 ตัว และผันได้ เสียงที่ 1, 3 และ 4 อักษรต่ำ หมายถึง พยัญชนะที่ยังไม่ได้ผันวรรณยุกต์แล้วมีเสียงอยู่ในระดับต่ำ มีทั้งหมด 24 ตัว ต่ำคู่ มีเสียงคู่อักษรสูง 14 ตัว พ ภ ฟ ฑ ฒ ท ธ ค ต ฆ ซ ฮ ช ฌ ต่ำเดี่ยว (ไร้คู่) 10 ตัว วิธีท่องจำง่าย ๆ ง ญ น ย ณ ร ว ม ฬ ล ฎ ใหญ่ นอน อยู่ ณ ริม วัต โม ฬี โลก

หน้าที่ของพยัญชนะ ทำหน้าที่ เป็นพยัญชนะต้น กาเป็น สัตว์ ไกล่สุญพันธ์ ก ป ส กล ส พ เป็น พยัญชนะต้น

พยัญชนะตัวสะกด

พยัญชนะตัวสะกด มีทั้งสิ้น 39 ตัวเท่านั้น ที่สามารถใช้เป็นตัวสะกดได้ โดยแบ่งเป็น 8 เสียงเรียกว่า มาตรฐานตัวสะกด 8 มาตรฐานดังนี้

แม่กก ออกเสียงสะกด ก ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ก ข ค ฅ เป็นตัวสะกด เช่น นก เลข โโรค เมฆ

แม่กด ออกเสียงสะกด ด ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ด ต ถ ท ธ ฎ ฏ ฐ ฒ จ ช ซ ศ ษ ส เป็นตัวสะกด เช่น เปิด จิต รถ

แม่กบ ออกเสียงสะกด บ ซึ่งจะใช้พยัญชนะ บ ป พ ภ ฟ เป็นตัวสะกด เช่น ดาบ บาป ภาพ กราฟ โลก

แม่กน ออกเสียงสะกด น ซึ่งจะใช้พยัญชนะ น ร ญ ล ฬ เป็นตัวสะกด เช่น แขน คุณ บุญ อาหารกล ปลาขาว

แม่กง ออกเสียงสะกด ง ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ง เป็นตัวสะกด เช่น จริง วิ่ง ลิง สิ่ง หิง มุ่ง สึง

แม่กม ออกเสียงสะกด ม ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ม เป็นตัวสะกด เช่น นม ดม ลม พรหม สม ชิม แยม เจียม

แม่เกย ออกเสียงสะกด ย ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ย เป็นตัวสะกด เช่น ยาย เนย เคย เลย คุย

แม่เกว ออกเสียงสะกด ว ซึ่งจะใช้พยัญชนะ ว เป็นตัวสะกด เช่น ลิว หิว วิว

ทำหน้าที่เป็นอักษรควบ พยัญชนะควบกล้ำ

นอกจากเสียงนั้นยังมีพยัญชนะควบกล้ำ พยัญชนะกล้ำคือพยัญชนะ 2 ตัวประสมสระเดียวกันมี ร ล ว แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

ควบกล้ำแท้ เป็นพยัญชนะควบกล้ำที่ออกเสียงพร้อมกันทั้ง 2 ตัว เช่น

ควบด้วย ร กรอบ กราบ เกรง ครอบครวั ควบด้วย ล กล้าย กลีบ ไกล แปลง ควบด้วย ว ไกว แก้วง ควาย ขว้าง

ควบกล้ำไม่แท้ เป็นพยัญชนะที่เขียนเหมือนควบกล้ำแท้ ร แต่ออกเสียงเพียงตัวเดียว เช่น จริง สร้าง สระ เศร้า แสร้ง ศรี อ่านว่า (จิง) (สร้าง) (สระ) (เส้า) (แสร้ง) (สี) ตัวอย่างคำอักษรควบแท้และไม่แท้

ทำหน้าที่เป็นอักษรนำ-อักษรตาม

อักษรนำ คือ พยัญชนะ 2 ตัวเรียงกัน ประสมสระเดียว พยัญชนะตัวแรกของคำ แบ่งตามลักษณะ การอ่านได้ 2 ชนิด คือ อ่านออกเสียงร่วมกันสนิทเป็นพยางค์เดียวกัน เมื่อมีตัว ห และ ตัว อ เป็นอักษรนำ ตัวอย่าง เช่น

เมื่อมีตัว ห เป็นอักษรนำ เช่น หรุ หรา หญิง เหลือ หลาย เหลลว ไหล หรุหรา -หรุหรา - ห อักษรสูง นำ ร อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ห หญิง หย้า ไหญ่ -หยิง- ห อักษรสูง นำ ญ อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ห เมื่อมีตัว อ เป็นอักษรนำ ย มี 4 คำ คือ อย่า อยู่ อย่าง อยาก อย่า อยู่ อย่าง อยาก -หย่า หยู่ หย่าง หยาก-อ อักษรกลาง นำ ย อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม อ

อ่านออกเสียงเป็น 2 พยางค์ โดยพยางค์แรกอ่านออกเสียงเหมือนมีสระ อะ ประสมอยู่กับเสียงส่วน พยางค์หลังอ่านตามสระที่ประสมอยู่ และอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ตามพยัญชนะตัวแรก เช่น

ขยับ ชะ-หยับ ข อักษรสูง นำ ย อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ห

ฉลาม ฉะ-หลาม ฉ อักษรสูง นำ ล อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ห

ตลาด ตะ-หลาด ต อักษรกลาง นำ ล อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ต

สนาม สะ-หนาม ส อักษรสูง นำ น อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ส

ผลิต ผะ-หลิต ผ อักษรสูง นำ ล อักษรต่ำ ออกเสียงวรรณยุกต์ตาม ผ

ตัวอย่างคำอักษรนำ-อักษรตาม

ขยะขยาดตลาดเสนอ.....ฉลาดเสมอเฉลิมไฉน
 สนิมสนองฉลองไสว.....เถลไถลหวาดหวั่นแสวง
 อย่ออยู่อย่างอยากเผยอ.....ตลิ่งตลบเสนอถลอกแกลง
 จมูกก้นคขยะแขยง.....สวะสวิงหน่ายแห่งขยับขยาย
 หรุหรารหุรบหรับ(สา)หรัย... สลับสลายเสนาะสนุกสนาน
 สลิดเสลดสลัดสมาน .. หวังหลอกเหลนหลานหลากหลาย

ทำหน้าที่เป็นสระ (อ ว ย ร) เช่น สรรค์ รร ทำหน้าที่แทนวิสรรชนีย์ หรือสระอะ กวน ว เป็นสระอัว ลรูป เสีย ย เป็นส่วนประกอบของสระเอีย ขอ เสือ มือ อ เป็นสระ และเป็นส่วนหนึ่งของสระ
ทำหน้าที่เป็นตัวการันต์ เช่น จันทร์ ทร เป็นตัวการันต์ ลักษณะ ษณ เป็นตัวการันต์ ศิลป์ ป เป็นตัวการันต์

ตอนที่ 4 วรรณยุกต์ไทย

วรรณยุกต์และการผันวรรณยุกต์

ประโยชน์ของวรรณยุกต์คือช่วยทำให้คำมีความหมายมากขึ้น แตกต่างจากภาษาของชาติอื่น ๆ เช่น ปา ป่า ป้า

ปา ป่า กล่าวคือ
 ป่า หมายถึง ขว้างปา
 ป่า หมายถึง ที่มีต้นไม้ภูเขา และสัตว์
 ป้า หมายถึง พี่ของพ่อหรือแม่
 ป่า หมายถึง พ่อในภาษาบางภาษา
 ป้า หมายถึง พ่อในภาษาบางภาษา

วรรณยุกต์มี 4 รูป 5 เสียง

เสียงสามัญ คือเสียงกลาง ๆ เช่น กา มา ทา เป็น ชน
 เสียงเอก เช่น ก่า ข่า ป่า ตึก จมูก ตก หมด
 เสียงโท เช่น ก้า ค่า ลาก พราก กลิ้ง สร้าง
 เสียงตรี เช่น ก๊า ค้า ม้า ช้าง โน้ต มด
 เสียงจัตวา เช่น ก๋า ขา หมา หลิว สวย หาม ปิว จิว

การผันวรรณยุกต์

ผันวรรณยุกต์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.วรรณยุกต์มีรูป หมายถึง วรรณยุกต์ที่มีเครื่องหมายบอกระดับของเสียงให้เห็นชัดเจนอยู่เบื้องบนอักษรเมื่ออยู่ 4 รูปคือ

วรรณยุกต์ เอก
 วรรณยุกต์ โท
 วรรณยุกต์ ตรี
 วรรณยุกต์ จัตวา

2.วรรณยุกต์ไม่มีรูปต่างกับวรรณยุกต์ที่มีรูป คือ วรรณยุกต์ที่มีรูปจะต้องมีเครื่องหมายบอกเสียงกำกับอยู่บนตัวอักษร และมีเพียง 4 เสียงเท่านั้น คือ เสียงเอก เสียงโท เสียงตรี เสียงจัตวา ตามรูปวรรณยุกต์ แต่ไม่มีเสียงสามัญ ส่วนวรรณยุกต์ไม่มีรูปจะมีครบทั้ง 5 เสียงเต็มตามจำนวนเสียงที่กำหนดใช้อยู่ในภาษาไทย โดยไม่มีเครื่องหมายบอกเสียงกำกับ แต่อาศัยการออกเสียงตามหมู่ของอักษรทั้ง 3

เสียงของการผันวรรณยุกต์ เราแบ่งได้ดังนี้

พื้นเสียง คือ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์แต่มีเสียงวรรณยุกต์

คำเป็น คือ คำที่ประสมกับสระเสียงยาว หรือเสียงสั้นที่มีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย และ เกอว เช่น มา กิน ข้าว ฯลฯ

คำตาย คือ คำที่ประสมกับสระเสียงสั้น หรือเสียงยาวที่มีตัวสะกดในแม่ กก กค กบ เช่น เด็ก นะ จาก ฯลฯ

คำตาย ผันได้ 3 คำ ใช้วรรณยุกต์ เอก โท จัตวา แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.คำตายสระสั้น พื้นเสียงเป็นตรี เช่น คะ คก คค คบ ผันด้วยวรรณยุกต์เอก เป็นเสียงโท เช่น คะ คัก คัด คับ ผันด้วยวรรณยุกต์จัตวาเป็นเสียงจัตวา เช่น คัะ คัก คัด คับ

2.คำตายสระยาว พื้นเสียงเป็นโท เช่น คาก คาค คาบ ผันด้วยวรรณยุกต์โท เป็นเสียงตรี เช่น ค้าก ค้าด ค้าบ ผันด้วยวรรณยุกต์จัตวา เป็นเสียงจัตวา เช่น คักก คักด คักบ

วิธีผันอักษร 3 หมู่ ที่เรียกว่า ไตรยางศ์

วิธีผันอักษร 3 หมู่ ที่เรียกว่า ไตรยางศ์ นั้น ใช้ผันรูปวรรณยุกต์ต่าง ๆ กันดังนี้ อักษรสูง ผันด้วยวรรณยุกต์ เอก และ โท คำเป็นผันได้ 3 คำ คำตายผันได้ 2 คำ พยัญชนะเสียงสูง

คำเป็น พื้นเสียงเป็นเสียงจัตวา เช่น ขา ขง ขน ขม เขย ขาว

ผันด้วยวรรณยุกต์เอก เป็นเสียงเอก เช่น ข่า ข่ง ข่น ข่ม เข๋ย ข่าว

ผันด้วยวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท เช่น ข้ำ ข้ง ขั่น ข้ม เข้ย ข้าว

คำตาย พื้นเสียงเป็นเสียงเอก เช่น ขะ ขก ขค ขบ ขาก ขาด ขาบ

ผันด้วยวรรณยุกต์โท เป็นเสียงโท เช่น ัะ ัก ักด ักบ ักก ักด ักบ

อักษรกลาง

ผันด้วยวรรณยุกต์ เอก วรรณยุกต์ โท วรรณยุกต์ ตรี วรรณยุกต์จัตวา พยัญชนะเสียงกลาง

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2.1

ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม 3-4 คน แล้วจัดทำสื่อบัตรคำโดยใช้สระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ในภาษาไทย โดยนำมาสร้างคำศัพท์ใหม่ๆ ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน และบอกความหมายของคำ

แบบทดสอบท้ายบทที่ 2

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ประเทศไทยมีกี่รูปกี่เสียง
 - ก. 44 รูป 32 เสียง
 - ข. 21 รูป 32 เสียง
 - ค. 21 รูป 24 เสียง
 - ง. 20 รูป 24 เสียง
2. รูปสระในข้อใดที่สามารถใช้เป็นรูปพยัญชนะได้ด้วย
 - ก. ฤ ฦ อ
 - ข. อ ย ฤ
 - ค. อ ว ย
 - ง. ณ ฤ ฦ
3. “น้ำเน่าเสีย” ประกอบด้วยรูปสระจำนวนทั้งสิ้นกี่รูป
 - ก. 5 รูป
 - ข. 6 รูป
 - ค. 7 รูป
 - ง. 8 รูป
4. ข้อใดมีทั้งสระลดรูป คงรูป และเปลี่ยนรูป
 - ก. ทั้งลดทั้งแถม
 - ข. คงเส้นคงวา
 - ค. น้อยเนื้อต่ำใจ
 - ง. สิ้นไร้ไม้ดอก
5. รูปสระที่เขียนไว้หน้าพยัญชนะมีทั้งสิ้นกี่รูป
 - ก. 4 รูป
 - ข. 5 รูป
 - ค. 6 รูป
 - ง. 7 รูป
6. ข้อใดสะกดด้วย แม่กต ทั้งหมด

ก. รถ	เปิด	จิต
ข. โลก	มิตร	ปลิว
ค. บุตร	จุด	คุณ
ง. สิว	อุย	ลม

7. ข้อใดคือคำควบแท้
- ก. จริงใจ
 - ข. เศร้าโศก
 - ค. ครอบครั้ว
 - ง. สร้างสรรค์
8. ข้อใดเป็นเสียงสามัญทั้งหมด
- ก. เป็น ชน บน
 - ข. ตก หมด ไป
 - ค. บด หมา หาม
 - ง. ลาก พราก ตก
9. ข้อใดหมายถึง พยัญชนะเสียงสูง
- ก. มี 24 ตัวและผันได้ทั้งหมด 5 เสียง
 - ข. มี 11 ตัว และผันได้เสียงที่ 5, 2 และ 3
 - ค. มี 9 ตัว และผันได้เสียงที่ 1, 3, 4
 - ง. มีทั้งสิ้น 39 ตัวเท่านั้น
10. ข้อใดเป็นพยัญชนะกลางทั้งหมด
- ก. ผีฝากถุงข้าวสารให้ฉัน
 - ข. ไก่จิกเด็กตายบนปากโอ่ง
 - ค. งูใหญ่นอนอยู่ในวัดโมฬีโลก
 - ง. กาเป็นสัตว์ใหญ่ใกล้สูญพันธุ์

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

แผนการเรียนรู้ประจำบท

บทที่ 3 คำและการประกอบคำ

สาระสำคัญ

คำไทยที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วย คำ คำมูล คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ และคำสมาส และบอกวิธีการสร้างคำไทยได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียนบอกวิธีสร้างคำไทยชนิดต่างๆได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกชนิดของ คำ คำมูล คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ และคำสมาสได้

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 คำ คำมูล
- ตอนที่ 2 คำประสม
- ตอนที่ 3 คำซ้อน
- ตอนที่ 4 คำซ้ำ
- ตอนที่ 5 คำสมาส

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารการสอนบทที่ 3
2. ชม DVD/VCD หรือสื่อออนไลน์ เรื่องวิธีการสร้างคำไทยชนิดต่างๆ
3. ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
4. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

สื่อประกอบการเรียน

1. เอกสารการเรียนรู้บทที่ 3
2. แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ (ถ้ามี)
3. สื่อ DVD/VCD

ประเมินผล

1. แบบบันทึกผลการเรียนรู้
2. แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 3

คำและการประกอบคำ

ตอนที่ 1 คำและคำมูล

ความหมายของคำ

คำไทย เป็นสิ่งสำคัญในการใช้ติดต่อสื่อสารกัน คำมีความหมายได้หลายอย่าง อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการนำไปใช้ในการสื่อสารกัน เมื่อเรียงเข้าประโยคจะมีความหมายเจตนาของผู้ส่งสาร

ความหมายของคำแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. **คำที่มีความหมายโดยตรง** เป็นคำที่ปรากฏในพจนานุกรม อาจมีได้มากกว่า 1 ความหมาย เช่น ชัน น. ภาชนะสำหรับตักน้ำหรือใส่น้ำมีหลายชนิด

ก. ทำให้ตั้งหรือให้แน่นด้วยวิธีหมุนกวัดแรงเข้าไป เช่น ชันชะเนาะ ชันเกลียว

ข. อากักร้องเป็นเสียงอย่างหนึ่งของไก่ หรือนกบางชนิด เช่น นกเขา

ค. หัวเราะ นึกอยากหัวเราะ

1.1 **คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน** อาจทำให้ผู้ส่งสารใช้ผิดพลาดได้จึงต้องระมัดระวัง ในการเลือกใช้คำให้เหมาะสมถูกต้อง คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น

เพิ่ม-เติม	รัก-ชอบ	เข็ด-ถู
แออัด-คับคั่ง	อวบ-อ้วน	แคะ-แเงะ
เกลียด-ชัง	ยุบ-บวบ	โกรธ-แค้น

ตัวอย่าง คำว่า รัก-ชอบ หมายถึง ความพอใจ

รัก หมายถึง พอใจอย่างผูกพัน ชื่นชมยินดี

ชอบ หมายถึง พอใจ

อาจารย์ปฏิเสธการแต่งงานกับมงคล เพราะเธอไม่ได้รักเขาเพียงแต่ชอบแบบพี่ชายเท่านั้น

1.2. **คำที่มีความหมายตรงกันข้าม** จะช่วยเน้นให้เห็นความขัดแย้งกันชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น

โง่-ฉลาด	ทุกข์-สุข
อ้วน-ผอม	รวย-จน
แพ้-ชนะ	ขาว-ดำ
ขึ้น-ลง	เข้า-ออก
ดี-ชั่ว	สะอาด-สกปรก
สูง-ต่ำ	ร้อน-หนาว

2. คำที่มีความหมายโดยนัย เป็นความหมายของคำที่ไม่ปรากฏตามตัวอักษร แต่เมื่อกล่าวแล้วจะทำให้นึกไปถึง อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นความหมายแฝงอยู่ในคำนั้น เช่น

หงส์ หมายถึง นกจำพวกเป็ด ลำตัวใหญ่ คอยาว (ความหมายโดยตรง)

หงส์ หมายถึง ผู้ดี ผู้มีศักดิ์ศรี (ความหมายโดยนัย)

ตัวอย่าง คำว่า หงส์

หงส์ขาว หงส์ดำ เป็นพันธุ์ชนิดหนึ่งของหงส์ (ความหมายโดยตรง)

ถ้ามาลิรัฐจักเลือกคบคนดี เธอจะเป็นหงส์ไปด้วย (ความหมายโดยนัย)

คำที่มีความหมายโดยนัยยังมีข้อสังเกต ดังนี้

2.1 คำบางคำมีความหมายนัยประหวัด เมื่อกล่าวถึงแล้วจะไม่ได้นึกถึงความหมายโดยตรง แต่จะนึกไปถึงอีกสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวโยงกันกับคำนั้น เช่น เธอมีปัญหาอะไรควรปรึกษาผู้ใหญ่

2.2 คำที่มีความหมายเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบจะช่วยให้เกิดความรู้สึก หรือเห็นลักษณะของสิ่งนั้นได้ชัดเจนขึ้น เช่น ลูกคือดวงใจของพ่อแม่

คำมูล คือ คำที่เกิดจากการประสมของโครงสร้างคำและมีความหมาย ผู้ฟังและผู้อ่านฟังแล้วอ่านแล้วเข้าใจว่าหมายถึงอะไร หรือสิ่งใด หรืออย่างไร คำนั้นจะเป็นคำไทย หรือคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้คำมูลแต่ละคำจะมีความหมาย คำมูลคำหนึ่งมักมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่มีอยู่บ้างที่คำคำเดียว รูปลักษณะอย่างเดียวกันมีความหมายหลายอย่างแต่มีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น สตรี นารี युพา กัญญา หมายถึง ผู้หญิง คำพื้นฐานที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง กล่าวคือ เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะอาจเป็นคำไทยดั้งเดิมหรือเป็นคำที่มาจากภาษาอื่นก็ได้ และจะเป็นคำ “พยางค์” เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้

คำมูลแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

คำมูลพยางค์เดียว เช่น เพลง ชาม พ่อ ยืน หิว ยิ้ม สุข ใน (คำไทยแท้) ฟรี ไมค์ ธรรม (คำที่มาจากภาษาอื่น)

คำมูลหลายพยางค์ เป็นคำหลายพยางค์ เมื่อแยกแต่ละพยางค์แล้ว อาจมีความหมายหรือไม่มี ความหมายก็ได้ แต่ความหมายของแต่ละพยางค์ไม่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของคำมูลนั้นเลย เช่น กระจาดขย ติลปะ กำมะลอ หรือกล่าวได้ว่า คำมูล คือคำที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง

คำที่เกิดขึ้นโดยการสร้างคำจากคำมูล จะแบ่งตามรูปลักษณะได้ดังนี้

คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำสมาส – สนธิ

ตอนที่ 2 คำประสม

คำประสม คือ คำที่เกิดจากการนำคำมูลตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป และมีความหมายต่างกันมาประสมกัน เป็นคำใหม่ คำมูลที่นำมาประสมกันอาจเป็นคำนาม สรรพนาม กริยา วิเศษณ์ และบุพบท

นาม+นาม หัวใจ

นาม+กริยา บ้านเช่า

นาม+สรรพนาม เพื่อนฝูง

นาม+วิเศษณ์ น้ำแข็ง

นาม + บุพบท คนนอก

วิเศษณ์+กริยา ต้อตึง

วิเศษณ์ +วิเศษณ์ หวานเย็น

หน้าที่ของคำประสม

1. ทำหน้าที่เป็นนาม สรรพนาม เช่น พ่อครัว พ่อบ้าน แม่พระ ลูกเสือ น้ำตก ช่างไม้ชาวบ้าน เครื่องบิน หัวใจ นักการเมือง หมอตำแย ของเหลว
2. ทำหน้าที่เป็นกริยา เช่น เสียเปรียบ กินแรง กินนอกกินใน อ่อนใจ ดีใจ เล่นตัว วางตัว ออกหน้า หักหน้า ลงดี ไปดี
3. ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์ เช่น กินขาด ใจร้าย ใจเพชร ใจร้อน หลายใจ คอแข็ง
4. ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ เช่น ก้มหน้า หมายถึง จำทน
 แกะดำ หมายถึง คนที่ทำอะไรผิดจากผู้อื่นในกลุ่ม
 ถ่านไฟเก่า หมายถึง หญิงชายที่เลิกร้างแล้วกลับมาคบกันใหม่
 ใก้อ่อน หมายถึง ยังไม่ชำนาญ
 นกต่อ หมายถึง คนที่ติดต่อหรือชักจูงผู้อื่นให้หลงเชื่อ

การสร้างคำประสม

1. สร้างจากคำไทยทุกคำ เช่น แม่น้ำ ที่ราบ ลูกช้าง หมดตัว กินที่ แม่ยาย
2. สร้างจากคำไทยกับคำภาษาต่างประเทศ เช่น เผด็จการ นายตรวจ ของโปรด
3. สร้างจากคำภาษาต่างประเทศทั้งหมด เช่น รถเมล์ รถบัส รถเก๋ง กิจจะลักษณะ
4. สร้างคำเลียนแบบคำสมาส แต่ปนกับคำไทย เช่น ผลไม้ คุณค่า พระอยู่ เทพเจ้า พระที่นั่ง

ทวนทรัพย์

ข้อสังเกตของคำประสม

1. คำประสมอาจเกิดจากคำต่างชนิดรวมกัน เช่น กินใจ (คำกริยา+คำนาม) นอกเรื่อง (คำบุพบท+คำนาม)
2. คำประสมเกิดจากคำหลายภาษารวมกัน เช่น รถเก๋ง (บาลี+จีน) เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (ไทย+อังกฤษ)
3. คำที่ขึ้นต้นด้วย ผู้ นัก เครื่อง ช่าง หมอ ของ เป็นคำประสม เช่น ผู้ดี นักเรียน ชาวนา

เครื่องยนต์

ลักษณะของคำประสม

1. คำประสมที่นำคำมูลที่มีเนื้อความต่างๆ มาประสมกัน แล้วได้ใจความเป็นอีกอย่างหนึ่งเช่น “หาง” หมายถึง ส่วนท้ายของสัตว์ กับ “เสือ” หมายถึง สัตว์ชนิดหนึ่ง รวมกันเป็นคำประสมว่า “หางเสือ” แปลว่า เครื่องถือท้ายเรือ และคำอื่นๆ เช่น ลูกน้ำ แม่น้ำ แสงอาทิตย์ (งู) เป็นต้น คำเหล่านี้มีความหมายต่างกับคำมูลเดิมทั้งนั้น คำประสมพวกนี้ถึงแม้ว่ามีใจความแปลกออกไปจากคำมูลเดิมก็ดี แต่ก็ต้องอาศัยเค้าความหมายของคำมูลเดิมเป็นหลักเหมือนกัน ถ้าเป็นคำที่ไม่มีเค้าความเนื่องจากคำมูลเลยแต่เผชิญมาแยกออกเป็นคำมูลได้นั้นว่าเป็นคำประสมจะนับเป็นคำมูล
2. คำประสมที่เอาคำมูลหลายคำซึ่งทุกๆ คำก็มีเนื้อความคงที่ แต่เมื่อเอามารวมกันเข้าเป็นคำเดียวก็มีเนื้อความผิดจากรูปเดิมไป ซึ่งถ้าแยกออกเป็นคำๆ แล้วจะไม่ได้ความดังที่ประสมกัน อยู่ นั่นเลย
3. คำประสมที่เอาคำมูลมีรูปหรือเนื้อความซ้ำกันมารวมกันเป็นคำเดียว คำเหล่านี้บางทีก็มีเนื้อความคล้ายกับ คำมูลเดิม บางทีก็เพี้ยนออกไปบ้างเล็กน้อย และอีกอย่างหนึ่งใช้คำมูลรูปไม่เหมือนกัน แต่เนื้อความอย่างเดียวกันรวมกันเข้าเป็นคำประสมซึ่งมีความหมายต่างออกไปโดยมาก
4. คำประสมที่ย่อออกมาจากใจความมาก คำพวกนี้มีลักษณะคล้ายกับคำสมาสเพราะเป็นคำย่ออย่างเดียวกันรวมทั้งคำอาการนามที่มีคำว่ากรหรือความนำหน้า
5. คำประสมที่มาจากคำสมาสของภาษาบาลีและสันสกฤต เช่น ราชมุข (ลูกหลวง)

วิธีสร้างคำประสม คือ นำคำตั้งแต่สองคำขึ้นไป และเป็นคำที่มีความหมายต่างกันมาประสมกันเป็นคำใหม่โดยใช้คำที่มีลักษณะเด่นเป็นคำหลักหรือเป็นฐาน แล้วใช้คำที่มีลักษณะรองมาขยายไว้ข้างหลัง คำที่เกิดขึ้นใหม่มีความหมายใหม่ตามเค้าของคำเดิม (พวกความหมายตรง) แต่บางทีใช้คำที่มีน้ำหนักความหมายเท่า ๆ กันมาประสมกัน ทำให้เกิดความพิสดารขึ้น (พวกความหมายอุปมาอุปไมย) เช่น

1. พวกความหมายตรง และอุปมา (น้ำหนักคำไม่เท่ากัน)

นาม + นาม เช่น โรงรถ เรืออวน ชนหมาก ข้าวหมาก น้ำปลา สวนสัตว์

นาม + กริยา เช่น เรือแจว บ้านพัก คานหาม กล้วยบึง ยาถ่าย ไขทอด

นาม + วิเศษณ์ เช่น น้ำหวาน แกงจืด ยาดำ ใจแคบ ปลาเค็ม หมูหวาน

กริยา + กริยา เช่น พัดโบก บุกเบิก เรียงพิมพ์ ห่อหมก รวบรวม ร้อยกรอง

นาม + บุพบท หรือ สันธาน เช่น วงใน ชั้นบน ของกลาง ละครนอก หัวต่อ เบี้ยล่าง

นาม + ลักษณะนาม หรือ สรรพนาม เช่น ลำไฟ ต้นหน คุณนาย ดวงตา เพื่อนฝูง

วิเศษณ์ + วิเศษณ์ เช่น หวานเย็น เปรี๊ยะหวาน เขียวหวาน

ใช้คำภาษาต่างประเทศประสมกับคำไทย เช่น เขื่อนกั้นน้ำ เขื่อน เป็นคำภาษาอังกฤษ โคถึก ถึก เป็นคำภาษาพม่า แปลว่า หนุม นาปรัง ปรัง เป็นคำภาษาเขมรแปลว่า ฤดูแล้ง เก็งจิ้น จิ้น เป็นภาษาจีน พวงหรีด หรีด เป็นคำภาษาอังกฤษ

2. พวกความหมายอุปมาอุปไมย

คำประสมพวกนี้มักมีความหมายเป็นสำนวน และมักนำคำอื่นมาประกอบด้วย เช่น หน้าตา ประกอบเป็น หน้าเฉย ตาเฉย นับหน้าถือตา เข็ดหน้าชูตา บางคำประสมกันแล้วหาคำอื่นมาประกอบให้สัมผัสคล้องจองตามวิธีของคนเจ้าบทเจ้ากลอนเพื่อให้ได้คำใหม่เป็นสำนวน เช่น กอดจูบลูบลำ คู่ผัวตัวเมีย จับมือถือแขนเย็บปักถักร้อย หน้าใหญ่ใจโต ลูกเล็กเด็กแดง ให้สังเกตว่าที่ยกมานี้คล้ายวลี ทุกคำในกลุ่มนี้มีความหมาย แต่พูดให้คล้องจองกันจนเป็นสำนวนติดปาก แต่มีบางคำดังตัวอย่างต่อไปนี้ ที่บางตัวไม่มีความหมายเพียงแต่เสริมเข้าให้คล้องจองเท่านั้น เช่น กำเริบเสิบสาน โทหกพกลม ชู้ปดมดเท็จ รู้จักมักจี่ หลายปีดีดัก ติดสอยห้อย ตามบางที่ซ้ำเสียงตัวหน้าแล้วตามด้วยคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันทำให้เป็นกลุ่มคำที่เป็นสำนวนขึ้น เช่น ตามมีตามเกิด ตามบุญตามกรรม ชายหน้าชายตา ติดอกติดใจ กินเลือดกินเนื้อ ผากเนื้อผากตัว

ตอนที่ 3 คำซ้อน

คำซ้อน หมายถึง การสร้างคำอีกรูปแบบหนึ่ง มีวิธีการเช่นเดียวกับการประสมคำ จึงอนุโลมให้เป็นคำประสมได้ ความแตกต่างระหว่างคำประสมทั่วไปกับคำซ้อน คือ คำซ้อนจะสร้างคำโดยนำคำที่มีความหมายคู่กันหรือใกล้เคียงกันมาซ้อนกัน คำที่มาซ้อนกันจะทำหน้าที่ขยายและไขความซึ่งกันและกันและทำให้เสียงกลมกลืนกันด้วย เช่น

คำซ้อนที่มีเสียงพยัญชนะเดียวกัน ได้แก่ วนเวียน ชุกชุม ร่อแร่ ฯลฯ

คำซ้อนที่ใช้เสียงตรงข้าม ได้แก่ หนักเบา เป็นตาย มากน้อย ฯลฯ

คำซ้อนที่ใช้คำความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ได้แก่ บ้านเรือน อ้วนพี มากมาย ฯลฯ

คำซ้อน 4 คำ ที่มีคำที่ 1 และคำที่ 3 เป็นคำ ๆ เดียวกัน ได้แก่ ผู้หลักผู้ใหญ่ ร้อนกร้อนใจ เข้าได้เข้าไป ฯลฯ

คำซ้อนที่เป็นกลุ่มคำมีเสียงสัมผัส ได้แก่ เก็บหอมรอมริบ ข้ายากหมากแพง รู้จักมักคุ้น ฯลฯ

ความมุ่งหมายของการสร้างคำซ้อน

เพื่อเน้นความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยความหมายยังคงเดิม เช่น ใหม่เอี่ยม ละเอียดลออ เสื่อสาด ทำให้เกิดความหมายใหม่ในเชิงอุปมาอุปไมย เช่น ตัดสิน เบิกบาน เกี่ยวข้อง

การซ้อนคำ

เป็นการนำคำที่มีความหมายเหมือนกัน หรือคล้ายกัน หรือประเภทเดียวกันมาเรียงซ้อนกัน เมื่อซ้อนคำแล้ว ทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้น แต่ยังคงคำความหมายเดิมอยู่ หรือความหมายอาจไม่เปลี่ยนไป แต่ความหมายของคำหน้าจะชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น บ้านเรือน ทรัพย์สิน คับแคบ เป็นต้น คำที่เกิดจากการซ้อนคำเช่นนี้เรียกว่าซ้อนคำ

คำที่ประกอบขึ้นด้วยคำ 2 คำขึ้นไปที่มีความหมายทำนองเดียวกัน เช่น จิตใจ ถ้วยชาม ข้าทาส ขบไล่ ขบกล่อม ค่างวด ฆ่าแกง หยูกยา เยียวยา แก่นสาร ทอดทิ้ง ท้วงติง แก้ไข ราบเรียบ เหนื่อยหน่าย ทำมาค้าขาย ชั่วนาตาปี

คำที่ประกอบขึ้นด้วยคำ 2 คำขึ้นไปที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น หอมเหม็น ถูกแพงหนักเบายากง่าย มีจน ถูกผิด ชั่วดีมีจน หน้าไหว้หลังหลอก

คำซ้อนที่ประกอบด้วยคำ 2 คำขึ้นไปที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะเสียงเดียวกันหรือมีเสียงสระเข้าคู่กัน เช่น เกะกะ เปะปะ รุ่งรัง โยกเยก กรอบแกรบ กรีดกราด พิถีพิถัน มากมายก่ายกอง อีลุ่ยฉุยแฉก หรืออาจจำแนกออกได้เป็น 2 ชนิดตามหน้าที่ ได้แก่ คำซ้อนเพื่อเสียงและคำซ้อนเพื่อความหมาย

คำซ้อนเพื่อเสียง

เป็นการนำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมาซ้อนกัน เพื่อให้ออกเสียงง่ายขึ้น และมีเสียงคล้องจองกัน ทำให้เกิดความไพเราะขึ้น คำซ้อนเพื่อเสียงนี้บางทีเรียกว่าคำคู่ หรือคำควบคู่

นำคำที่มีพยัญชนะต้นเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่เสียงสระ นำมาซ้อนหรือ ควบคู่กัน เช่น เรอระ ร่อระ อ้อแอ้ จู้จี้ เงอะงะ จอแจ ร่อแร่ ชิงช้า จริงจ้ง ทึกทัก หมองหมาง ดิงดั่ง

นำคำแรกที่มีความหมายมาซ้อนกับคำหลัง ซึ่งไม่มีความหมาย เพื่อให้คล้องจองและออกเสียงได้สะดวก โดยเสริมคำข้างหน้าหรือข้างหลังก็ได้ ทำให้เน้นความเน้นเสียงได้หนักแน่น โดยมากใช้ในคำพูด เช่น กวาดกวาด กินแกม เดินแดน มองเม็ง ดีเต้ ไปเปย

นำคำที่มีพยัญชนะต้นต่างกันแต่เสียงสระเดียวมาซ้อนกันหรือควบคู่กัน เช่น เบ้อเร่อ แร้นแค้น จิ้มลิ้ม ออมหอม อ่างว้าง เรื่อยเจื่อย ราบคาบ

นำคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกัน สระเสียงเดียวกัน แต่ตัวสะกดต่างกันมาซ้อนกัน หรือควบคู่กันเช่น ลักลั่น อัดอั้น หย็อกหย้อย

คำซ้อนบางคำ ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงมาซ้อนกันและเพิ่มพยางค์เพื่อให้ออกเสียงสมดุลกันเช่น ขโมยโจร เป็น ขโมยขโจร สะกิดเกา เป็น สะกิดสะเกา จมูกปาก เป็น จมูกจปาก

คำซ้อนบางคำอาจจะเป็นคำซ้อนที่เป็นคำคู่ ซึ่งมี 4 คำ และมีสัมผัสคู่กลางหรือคำที่ 1 และคำที่ 3 ซ้ำกัน คำซ้อนในลักษณะนี้เป็นสำนวนไทย ความหมายของคำจะปรากฏที่คำหน้าหรือคำท้าย หรือปรากฏที่คำข้างหน้า 2 คำ ส่วนคำท้าย 2 ตัว ไม่ปรากฏความหมาย เช่น เกะกะระราน กระโดดโลดเต้น บ้านช่องห้องหอ เรือแพนาวา ข้าเก่าเต่าเลียง กตัญญูรู้คุณ ผลหมากรากไม้ โทกพกลม ติดอกติดใจ

คำซ้อนเพื่อความหมาย

เกิดจากคำมูลที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ต่างกันเล็กน้อยหรือไปในทำนองเดียวกัน หรือต่างกันในลักษณะตรงข้าม เมื่อประกอบเป็นคำซ้อนจะมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. ความหมายอยู่ที่คำใดคำหนึ่ง หรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งคำอื่นหรือกลุ่มอื่น ไม่ปรากฏความหมาย เช่น หน้าตา ปากคอ เท็จจริง ดีร้าย ผิดชอบ ขวัญหนีดีฝ่อ ถ้วยชามรามไห จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน
2. ความหมายอยู่ที่ทุกคำแต่เป็นความหมายที่กว้างออกไป เช่น
 - เสื้อผ้า ไม่ได้หมายเฉพาะเสื้อกับผ้า แต่รวมถึงเครื่องนุ่งห่ม
 - เรือแพ ไม่ได้หมายเฉพาะเรือกับแพ แต่รวมถึงยานพาหนะทางน้ำทั้งหมด
 - ข้าวปลา ไม่ได้หมายเฉพาะข้าวกับปลา แต่รวมถึงอาหารทั่วไป
 - พี่น้อง ไม่ได้หมายเฉพาะพี่กับน้อง แต่รวมถึงญาติทั้งหมด
 - หมูเห็ดเป็ดไก่ หมายรวมถึงสิ่งที่ใช้เป็นอาหารทั้งหมด
3. ความหมายอยู่ที่คำต้นกับคำท้ายรวมกัน เช่น เคราะห์หามยามร้าย (เคราะห์ร้าย) ชอบมาพากล (ชอบกล) ฤกษ์งามยามดี (ฤกษ์ดี) ยากดีมีเงิน (ยากจน)
4. ความหมายอยู่ที่คำต้นหรือคำท้าย ซึ่งมีความหมายตรงข้ามกัน เช่น ชั่วดี (ชั่วดีอย่างไรเขาก็เป็นเพื่อนฉัน) ผิดชอบ (ความรับผิดชอบ) เท็จจริง (ข้อเท็จจริง)

ตอนที่ 4 คำซ้ำ

เป็นการซ้ำคำมูลเดิม ความหมายของคำซ้ำอาจเหมือนคำมูลเดิม หรืออาจมีน้ำหนักมากขึ้นหรือเบาลง หรือแสดงความเป็นพหูพจน์ เช่น เขียวๆ แดงๆ ไกลๆ มากๆ น้อยๆ ซ้ำๆ เร็วๆ ดังๆ ถิ่นๆ ห่างๆ จริงๆ เพื่อนๆ หลานๆ

คำซ้ำในคำซ้อน เป็นการนำคำซ้อนมาแยกแล้วซ้ำคำมูลแต่ละคำ คำซ้ำในคำซ้อนอาจมีความหมายเท่าคำซ้อนเดิม หรือมีความหมายหนักขึ้น หรือเบาลง หรือแสดงความเป็นพหูพจน์ หรือมีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิมมาก

คำซ้ำ คือ การนำคำมูลมากล่าวซ้ำ 2 ครั้ง เมื่อเขียนนิยมใช้ไม้ยมกแทนคำหลัง

ตัวอย่างคำซ้ำในคำซ้อน

- ผิวๆ เมียๆ (ความหมายเท่าผิวเมีย)
- สวยๆ งามๆ (ความหมายเท่าสวยงาม)
- ดีกๆ ดีนๆ (ความหมายหนักกว่าดีกดีน)
- ด้อมๆ มองๆ (ความหมายเบาลงกว่าด้อมมอง)
- ลูกๆ หลานๆ (ความหมายแสดงจำนวนมากกว่าลูกหลาน)

รูปลักษณะของคำซ้ำ

เขียนเหมือน
อ่านเหมือน
ความหมายเหมือน
เป็นคำชนิดเดียวกัน
ทำหน้าที่เดียวกัน
อยู่ในประโยคเดียวกัน

ตัวอย่างประโยคที่มีรูปลักษณะของคำซ้ำ

ฉันมีเพื่อนๆ เป็นคนต่างจังหวัด
ลูกๆ ของพระยาพิชัยรับราชการทุกคน
ฉันเห็นเธอพูดๆ ๆ อยู่那儿แหละ
พวกเราเข้าไปนั่งๆ ฟังเสียน้อยๆ เกรงใจเจ้าภาพ
ฉันไม่ได้ตั้งใจดูเขาหรอก แต่รู้สึกว่าเขามีผิวสีดำนๆ

วิเคราะห์

คำว่า **เพื่อนๆ** เป็นคำซ้ำ เพราะเขียนเหมือนกัน อ่านเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นคำนาม ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยคและอยู่ในประโยคเดียวกัน จึงเรียกว่า คำซ้ำ

คำว่า **ลูกๆ** เป็นคำซ้ำ เพราะเขียนเหมือนกัน อ่านเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นคำนามเหมือนกัน ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค และอยู่ในประโยคเดียวกัน จึงเรียกว่า คำซ้ำ

คำว่า **พูดๆ** เป็นคำซ้ำ เพราะเขียนเหมือนกัน อ่านเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นคำกริยาเหมือนกัน ทำหน้าที่เป็นกริยาของประโยคย่อย และอยู่ในประโยคเดียวกัน จึงเรียกว่า คำซ้ำ

คำว่า **นั่งๆ** เป็นคำซ้ำ เพราะเขียนเหมือนกัน อ่านเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นคำกริยาเหมือนกัน ทำหน้าที่เป็นกริยาแท้ของประโยค และอยู่ในประโยคเดียวกัน จึงเรียกว่า คำซ้ำ

คำว่า **ดำนๆ** เป็นคำซ้ำ เพราะเขียนเหมือนกัน อ่านเหมือนกัน ความหมายเหมือนกัน ซึ่งเป็นคำวิเศษณ์เหมือนกัน ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์ของประโยค และขยายคำนาม และอยู่ในประโยคเดียวกัน จึงเรียกว่า คำซ้ำ

วิธีการซ้ำคำ

นำคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์มากล่าวซ้ำ เช่น เด็ก ๆ เรา ๆ กิน ๆ นำคำที่ซ้ำกัน 2 คำมาซ้อนกัน แต่คำคู่กันจะต้องมีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น สวยๆ งามๆ เราๆ ท่านๆ เป็นๆ หายๆ นำคำซ้ำกัน โดยเปลี่ยนเสียงวรรณยุกต์ เพื่อเน้นความหมาย เช่น ช่วยสวย ดีดี เจ็บใจเจ็บใจ ดีใจดีใจ

ความหมายของคำซ้ำ

การซ้ำคำทำให้เกิดความหมายแตกต่างกันไปในลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้
ซ้ำคำทำให้เป็นพหูพจน์ แสดงถึงจำนวนมากกว่าหนึ่ง เช่น เด็กๆ ไปโรงเรียน (หมายถึงเด็กหลายคน)
ซ้ำคำเพื่อแสดงการแยกจำนวน เช่น ทำให้เสร็จเป็นอย่างไรๆ ไป (หมายถึงทีละอย่าง)
ซ้ำคำเพื่อแสดงความเป็นกลางๆ เช่น ผ่าตึ่ๆ อย่างนี้หาซื้อไม่ได้ ฉันไม่ซื้อปลาเป็นๆ มาทำกับข้าว
ซ้ำคำเพื่อแสดงความหมายโดยประมาณหรือไม่เจาะจง เช่น เธอมาหาฉันแต่เช้าๆหน่อย (ไม่เจาะจงเวลา)

ซ้ำคำเพื่อให้เป็นคำสั่ง มักเน้นคำขยายหรือบุพบท เช่น ทำตึ่ๆ นะ (ซ้ำคำขยาย) เดินเร็วๆ (ซ้ำคำขยาย)
ซ้ำคำเพื่อแสดงกิริยาว่าทำติดต่อกันไปเรื่อยๆ และจะเน้นคำที่กริยา เขาพูดๆ อยู่ก็เป็นลม
ซ้ำคำเพื่อแสดงลักษณะส่วนใหญ่ในกลุ่มหรือในหมู่คณะ เช่น มีแต่ของเก่าๆ กินแต่ของตึ่ๆ

ซ้ำคำเพื่อแสดงอาการหรือเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เช่น ฝนตกปรอยๆ เด็กวิ่งตึกๆ ปลาดี้นพราดๆ
 ซ้ำคำเลียนเสียงธรรมชาติ ได้แก่ เสียงสัตว์ร้อง เช่น เหมียวๆ โห้งๆ กู๊กๆ เสียงเด็กร้องได้ เช่น อุ๊ว๊ว
 ซ้ำคำทำให้เกิดความหมายใหม่ เช่น เตี้ยว ๆ เขาก็มองออกไปทางประตู /อยู่ๆ ก็ลุกขึ้นกระโดด (ไม่มี
 สาเหตุ)

ซ้ำเพื่อเน้นความหมายเดิมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คำซ้ำประเภทนี้มักจะเป็นคำวิเศษณ์ เช่น ดังๆ วุ่นๆ
 ซ้ำเพื่อบอกความหมายของเวลาหรือสถานที่โดยประมาณ เช่น ใกล้เคียงๆ ช่างๆ ตึกๆ เข้าๆ
 ซ้ำเพื่อบอกความหมายเป็นเอกพจน์ ซึ่งคำซ้ำชนิดนี้มักสร้างจากคำลักษณะนาม เช่น เรือๆ ส่วน ๆ
 ซ้ำเพื่อบอกความหมายเป็นพหูพจน์ เช่น เพื่อนๆ เด็กๆ
 ซ้ำเพื่อบอกความหมายกว้างออกไป เช่น นิ่งๆ นอนๆ
 ซ้ำเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ เช่น หมูๆ ฟันๆ

ตอนที่ 5 คำสมาส-คำสนธิ

คำสมาส คือ การนำคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตมารวมกับคำบาลีสันสกฤตแล้วเกิด
 ความหมายใหม่ แต่ยังคงเค้าความหมายเดิมมีลักษณะดังนี้

1.เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากบาลี และสันสกฤตเท่านั้น เช่น สุขศึกษา อักษรศาสตร์ สังคมศาสตร์
 อุดมศึกษา

2.อ่านออกเสียงสระระหว่างคำที่สมาสกัน เช่น

รัฐ + ศาสตร์ = รัฐศาสตร์	อ่าน รัฐ - ณะ - สาด
ภูมิ + ทัศน์ = ภูมิทัศน์	อ่าน ภูมิ - ณี - ทัศน์
พีช + มงคล = พีชมงคล	อ่าน พีช - ณะ - มง - คน

3.แปลจากหลังมาหน้า เช่น

ราชโอรส	หมายถึง ลูกชายพระราชา
กาฬพัคตร์	หมายถึง หน้าดำ
วรรณคดี	หมายถึง เรื่องราวของหนังสือ

4.พยางค์สุดท้ายของคำหน้าที่มีเครื่องหมายทัณฑฆาต () เมื่อนำมาสมาสให้ตัดทิ้งแล้ว

อ่านออกเสียง “อะ” กิ่งเสียง เช่น

สิทธิ + บัตร	เป็น สิทธิบัตร
ไปรษณีย์ + บัตร	เป็น ไปรษณีย์บัตร
สวัสดี + ภาพ	เป็น สวัสดีภาพ
สัตว์ + ศาสตร์	เป็น สัตวศาสตร์

5.คำว่า “พระ” (แผลงมาจาก “วร”) นำหน้าคำที่มาจากบาลีสันสกฤต เช่น พระสงฆ์ พระ
 เนตร พระบาท พระราชวงศ์

หลักสังเกตคำสมาสในภาษาไทย

1. เกิดจากคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไป
2. เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตเท่านั้น เช่น กาฬพัคตร์ ภูมิจาสตร์ ราชธรรมบุตร ทาน อักษรศาสตร์ อรรถคดี ฯลฯ
3. พยางค์สุดท้ายของคำหน้า หากมีสระ อะ หรือมีตัวการันต์อยู่ ให้ยุบตัวนั้นออก (ยกเว้นคำบางคำ เช่น กิจจะลักษณะ เป็นต้น)
4. แปลความจากหลังมาหน้า เช่น ราชบุตร แปลว่า บุตรของพระราช เทวบัญชา แปลว่า คำสั่งของ เทวดา ราชการ แปลว่า งานของพระเจ้าแผ่นดิน
5. ส่วนมากออกเสียงพยางค์สุดท้ายของคำ หน้า แม้จะไม่มีรูป สระกำกับอยู่ โดยจะใช้เสียง อะ อิ และ อุ (เช่น เทพบุตร) แต่บางคำก็ไม่ออกเสียง (เช่น สมัยนิยม สมุทรปราการ)
6. คำบาลีสันสกฤตที่มีคำว่า พระ ซึ่งกลายเสียงมาจากบาลีสันสกฤต ก็ถือว่าเป็นคำสมาส (เช่น พระกร พระจันทร์)
7. ส่วนใหญ่จะลงท้ายว่า ศาสตร์ กรรม ภาพ ภัย ศึกษา ศิลป์ วิทยา (เช่น ศึกษาศาสตร์ ทุกภาพ จิตวิทยา)
8. อ่านออกเสียงระหว่างคำ เช่น

ประวัติศาสตร์	อ่านว่า ประ - หวัด - ตี - สาด
ศาสตร์นิจศีล	อ่านว่า สาด - นิจ - จะ - สีน
ไทยธรรม	อ่านว่า ไทย - ยะ - ทำ
อุทกศาสตร์	อ่านว่า อุ - ทก - กะ - สาด
อรรถรส	อ่านว่า อัด - ณะ - รด
จุลสาร	อ่านว่า จุน - ละ - สาน
9. คำที่มีคำเหล่านี้อยู่ด้วย มักจะเป็นคำสมาส คือ การ กร กรรม คดี ธรรม บดี ภัย ภัยณ์ ภาพลักษณ์ วิทยาศาสตร์

ข้อสังเกต

1. ไม่ใช่คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตทั้งหมด เช่น

เทพเจ้า	(เจ้า เป็นคำไทย)
พระโอรน	(ไม่ เป็นคำไทย)
พระโทรน	(โทรน เป็นคำอังกฤษ)
บายศรี	(บาย เป็นคำเขมร)
2. คำที่ไม่สามารถแปลความจากหลังมาหน้าได้ไม่ใช่คำสมาส เช่น

ประวัติวรรณคดี	แปลว่า ประวัติของวรรณคดี
นายกสมาคม	แปลว่า นายของสมาคม
วิพากษ์วิจารณ์	แปลว่า การวิพากษ์และการวิจารณ์
3. คำสมาสบางคำไม่ออกเสียงสระตรงพยางค์ของคำหน้า เช่น

ปรากฏ	อ่านว่า ปรา - กต - กาน
สุภาพบุรุษ	อ่านว่า สุ - พาบ - บุ - หรุด
สุพรรณบุรี	อ่านว่า สุ - พรรณ - บุ - รี
สามัญศึกษา	อ่านว่า สา - มัน - ลี - ก - สา

คำสนธิ คือ การสมาสโดยการเชื่อมคำเข้าระหว่างพยางค์หลังของคำหน้ากับพยางค์หน้าของคำหลัง เป็นการย่ออักษรให้น้อยลงเวลาอ่านจะเกิดเสียงกลมกลืนเป็นคำเดียวกัน

หลักสังเกตคำสนธิในภาษาไทย

การสนธิแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1. สระสนธิ 2. พยัญชนะสนธิ 3. นฤคหิตสนธิ

1. **สระสนธิ** คือการนำคำที่ลงท้ายด้วยสระไปสนธิกับคำที่ขึ้นต้นด้วยสระ ซึ่งเมื่อสนธิแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปสระตามกฎเกณฑ์

- ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า แล้วใช้สระพยางค์หน้าคำหลัง เช่น

ราช + อานูภาพ	=	ราชานูภาพ
สาธารณ + อุบโภาค	=	สาธารณูปโภาค
นิล + อุบล	=	นิลอุบล

- ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์ต้นของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์ต้นของคำหลัง

อะ	เป็น	อา
อิ	เป็น	เอ
อุ	เป็น	อู
อุ, อู	เป็น	โอ

เช่น

พงศ + อวตาร	=	พงศาวตาร
ปรม + อินทร์	=	ปรเมนทร์
มหา + อีสี่	=	มหะสี่

- เปลี่ยนสระพยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ คือ

อิ อี	เป็น	ย
อุ อู	เป็น	ว

ใช้สระพยางค์ต้นของคำหลังซึ่งอาจเปลี่ยนรูปหรือไม่เปลี่ยนรูปก็ได้ ในกรณีที่สระพยางค์ต้นของคำหลังไม่ใช่ อิ อี อุ อู อย่างสระตรงพยางค์ท้ายของคำหน้า เช่น

กิตติ + อากร	=	กิตยากร
สามัคคี + อาจารย์	=	สามัคยาจารย์
ธนู + อาคม	=	ธันวาคม

คำสนธิบางคำไม่เปลี่ยนสระ อิ อี เป็น ย แต่ตัดทิ้ง ทั้ง สระพยางค์หน้าคำหลังจะไม่มี อิ อี ด้วยกัน เช่น

ศัปกิ + อานูภาพ	=	ศักดานูภาพ
ราชินี + อุปถัมภ์	=	ราชินูปถัมภ์
หัสติ + อาภรณ์	=	หัสตาภรณ์

2. **พยัญชนะสนธิ** คือการเชื่อมคำด้วยพยัญชนะเป็นการเชื่อมเสียง พยัญชนะในพยางค์ท้ายของคำแรกกับเสียงพยัญชนะหรือสระในพยางค์แรกของคำหลัง เช่น

- สนธิเข้าด้วยวิธี โลโป คือ ลบพยางค์สุดท้ายของคำหน้าทิ้ง เช่น

นิรส + ภัย	=	นิรภัย
ทุรส + พล	=	ทุรพล
อายุรส + แพทย์	=	อายุรแพทย์

- สนธิเข้าด้วยวิธี อาเสโท คือแปลงพยัญชนะท้ายของคำหน้า เป็นสระ โอ แล้วสนธิตามปกติ เช่น

มนส + ภาพ = มโนภาพ

ยสส + ธร = ยโสธร

รหส + ฐาน = รโหฐาน

3. นฤคหิตสนธิ คือ การเชื่อมคำด้วยนฤคหิต เป็นการเชื่อมเมื่อพยางค์หลังของคำแรกเป็นนฤคหิต กับเสียงสระในพยางค์แรกของคำหลัง มี 3 วิธี คือ

1. นฤคหิตสนธิกับสระ ให้เปลี่ยนนฤคหิตเป็น ม แล้วสนธิกัน

เช่น ส + อาคม = สม + อาคม = สมาคม

ส + อุทัย = สม + อุทัย = สมุทัย

2. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะของวรรค ให้เปลี่ยนนฤคหิตเป็นพยัญชนะตัวสุดท้ายของพยัญชนะในแต่ละวรรค ได้แก่

วรรคกะ เป็น ง

วรรคจจะ เป็น ญ

วรรคตตะ เป็น น

วรรคฎะ เป็น ณ

วรรคปะ เป็น ม

เช่น ส + จร = สญ + จร = สัจจร ส + นิบาต = สน + นิบาต = สันนิบาต

3. วรรคกะ เป็นสนธิกับพยัญชนะเศษวรรค ให้เปลี่ยนนฤคหิต เป็น ง เช่น ส + สาร =สงสาร
ส + ทรณ = สัทรณ

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 3

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. คำมูล หมายถึง.....

ตัวอย่าง 1.

2.

3.

4.

5.

2. คำประสม หมายถึง.....

ตัวอย่าง 1.

2.

3.

4.

5.

3. คำซ้อน หมายถึง.....

ตัวอย่าง 1.

2.

3.

4.

5.

4. คำซ้ำ หมายถึง.....

ตัวอย่าง 1.

2.

3.

4.

5.

5. คำสมาส หมายถึง.....

ตัวอย่าง 1.

2.

3.

4.

5.

6. คำที่มีความหมายโดยตรง และคำที่มีความหมายโดยนัย มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....
.....
.....

7. คำที่เกิดขึ้นโดยการสร้างคำจากคำมูล เกิดจากคำลักษณะใด

.....
.....
.....

8. จงยกตัวอย่างคำที่มีความหมายตรงกันข้าม มาอย่างน้อย 5 คำ

.....
.....
.....

9. จงอธิบายหน้าที่ของคำประสมมาเป็นข้อๆ

.....
.....
.....

10. คำสมาส และ คำสนธิ มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย

.....
.....
.....

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

แผนการเรียนรู้ประจำบท

บทที่ 4 คำไทยแท้

สาระสำคัญ

บอกลักษณะของคำไทยแท้ คำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตหรือคำที่มาจากภาษาอื่นๆ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของคำไทยแท้ได้
2. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของคำภาษาบาลีและสันสกฤตได้
3. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของคำภาษาเขมรอื่น
4. ผู้เรียนอธิบายลักษณะของคำที่มาจากภาษาอื่นได้

ขอบข่ายเนื้อหา

- ตอนที่ 1 ลักษณะคำไทยแท้
 ตอนที่ 2 ลักษณะของภาษาบาลี และสันสกฤต
 ตอนที่ 3 ลักษณะของภาษาเขมร
 ตอนที่ 4 ลักษณะของคำที่มาจากภาษาอื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารการสอนบทที่ 2
2. ชม DVD/VCD หรือสื่อออนไลน์ เรื่องคำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น
3. ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน
4. แบบบันทึกผลการเรียนรู้

สื่อประกอบการเรียน

1. เอกสารการเรียนรู้บทที่ 2
2. แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ (ถ้ามี)
3. สื่อ DVD/VCD

ประเมินผล

1. แบบบันทึกผลการเรียนรู้
2. แบบทดสอบท้ายบท

บทที่ 4

คำไทยแท้และคำที่มาจากภาษาอื่น

ตอนที่ 1 ลักษณะคำไทยแท้

1. คำไทยแท้ส่วนมากมีพยางค์เดียว ไม่ว่าจะเป็นคำนาม สรรพนาม วิเศษณ์ บุพบท สันธาน อุทาน ฯลฯ ซึ่งเรียกว่าภาษาคำโดด เช่น ลุง ป้า น้า อา กา ไก่ ฯลฯ มีคำไทยแท้หลายคำที่มีหลายพยางค์ เช่น มะม่วง สะเภา ตะวัน กระโดด มะพร้าว ทั้งนี้เพราะสาเหตุที่เกิดจาก

1.1 การกร่อนเสียง คำ 2 พยางค์เมื่อพูดเร็วๆ เข้า คำแรกจะกร่อนลง เช่น มะม่วง-หมากม่วง ตะคร้อ-ต้นคร้อ สะดือ-สายตือ มะตูม-หมากตูม

1.2 การแทรกเสียง คือคำ 2 พยางค์เรียงกันแล้วมีเสียงแทรกตรงกลาง เช่น ลูกกระดุม-ลูกคุ่ม ผักกระถิน-ผักถิน นกกระจอก-นกจอก ลูกกระต๊อ-ลูกต๊อ

1.3 การเติมพยางค์หน้าคำมูลโดยเติมคำให้มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น จุ่มจิม-กระจุ่มกระจิม เตี้ยว-ประเตี้ยว ท้วง-ประท้วง ทำ-กระทำ

2. คำไทยแท้ไม่มีตัวการันต์ ไม่นิยมคำ ควบกล้ำ แต่มีเสียงควบกล้ำอยู่บ้างเป็นการควบกล้ำด้วยร,ล,ว และมีตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น เขย สาว จิก กัด ฯลฯ

3. คำไทยแท้มี วรรณยุกต์ ทั้งมีรูปและไม่มีรูป เพื่อแสดงความหมาย เช่น ฉันท่านข้าว เรื่องข้าว

4. การเรียงคำในภาษาไทยสลับที่กันทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น ใจน้อย-น้อยใจ กลัวไม่จริง-จริงไม่กลัว

5. คำไทยจะใช้รูป “ไอ” กับ “ไอ” จะไม่ใช้รูป “อัย” เลย และจะไม่พบพยัญชนะต่อไปนี้ ฆ ณ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ถ ฑ ษ ฬ ยกเว้นคำบางคำที่เป็นคำไทย คือ ฆ่า เขียน ตึก คอก เต็ก เศร้า ฐ ณ ฯพณฯ ใหญ่ หล้า เป็นต้น คำไทยแท้มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด มาตราตัวสะกดมี 8 มาตรา คำไทยจะสะกดตรงตามมาตราตัวสะกดและไม่มีการันต์ เช่น

มาตราแม่ก	ใช้	ก	สะกด	เช่น	มาก	จาก	นก	จิก	รัก
มาตราแม่กด	ใช้	ด	สะกด	เช่น	กัด	ตัด	ลด	ปิด	พูด
มาตราแม่กบ	ใช้	บ	สะกด	เช่น	จับ	จบ	รับ	พบ	ลอบ
มาตราแม่กน	ใช้	น	สะกด	เช่น	ขึ้น	อ้วน	รุ่น	นอน	กิน
มาตราแม่กง	ใช้	ง	สะกด	เช่น	ลง	ล่าง	อ่าง	จง	ฟุง
มาตราแม่กม	ใช้	ม	สะกด	เช่น	ลาม	ริม	เรียม	ซ้อม	ยอม
มาตราแม่เกย	ใช้	ย	สะกด	เช่น	ยาย	โรย	เลย	รวย	เฉย
มาตราแม่เกอว	ใช้	ว	สะกด	เช่น	ดาว	เคียว	ข้าว	เรียว	เร็ว

คำที่มีมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด จะเป็นคำที่เป็นภาษาอื่นที่ยืมมาใช้ในภาษาไทย

ตอนที่ 2 ลักษณะของภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลีและสันสกฤตอยู่ในตระกูลภาษาที่มีวิภัตปัจจัย คือ เป็นภาษาที่มีคำ เดิม เป็นคำธาตุ เมื่อจะใช้คำใดจะต้องนำธาตุไปประกอบกับปัจจัยและวิภัตติ เพื่อเป็นเครื่องหมายบอกพจน์ ลिंग์ บุรุษ กาล มาลา วาจก โครงสร้างของภาษาประกอบด้วย ระบบเสียง หน่วยคำ และระบบโครงสร้างของประโยค ภาษาบาลีและสันสกฤตมีหน่วยเสียง 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะ ดังนี้

1. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระภาษาบาลีมี 8 หน่วยเสียง คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ

หน่วยเสียงภาษาสันสกฤต ตรงกับภาษาบาลี 8 หน่วยเสียง และต่างจากภาษาบาลีอีก 6

หน่วยเสียง เป็น 14 หน่วยเสียง คือ อะ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ไอ เอา ฤ ฦ ฦ ฤ ฦ

2. หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาบาลีมี 33 หน่วยเสียง ภาษาสันสกฤตมี 35 หน่วยเสียง เพิ่มหน่วยเสียง ศ ช ซึ่งหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งสองภาษานี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ พยัญชนะวรรค และ พยัญชนะเศขวรรค

วิธีสังเกตคำบาลี

1. สังเกตจากพยัญชนะตัวสะกดและตัวตาม

ตัวสะกด คือ พยัญชนะที่ประกอบอยู่ข้างท้ายสระประสมกับสระและพยัญชนะต้น เช่น ทุกข์ = ตัวสะกด

ตัวตาม คือ ตัวที่ตามหลังตัวสะกด เช่น สัตย สัจ ทุกข์ เป็นต้น คำในภาษาบาลี จะต้อง มีสะกดและตัวตามเสมอ โดยดูจากพยัญชนะบาลี มี 33 ตัว แบ่งออกเป็นวรรคดังนี้

แถวที่	1	2	3	4	5
วรรค กะ	ก	ข	ค	ฌ	ง
วรรค จะ	จ	ฉ	ช	ร	ญ
วรรค ฐะ	ฎ	ฏ	ฑ	ฒ	ณ
วรรค ตะ	ต	ถ	ท	ธ	น
วรรค ปะ	ป	ฝ	พ	ภ	ม
เศขวรรค	ย ร ล ว ส ห ฬ อัง				

มีหลักสังเกตดังนี้

ก. พยัญชนะตัวที่ 1 3 5 เป็นตัวสะกดได้เท่านั้น (ต้องอยู่ในวรรคเดียวกัน)

ข. ถ้าพยัญชนะตัวที่ 1 สะกด ตัวที่ 1 หรือตัวที่ 2 เป็นตัวตามได้ เช่น สักกะ ทุกข์ สัจ ปัจฉิม สัตต ทัตถ บุปผา

ค. ถ้าพยัญชนะตัวที่ 3 สะกด ตัวที่ 3 หรือ 4 เป็นตัวตามได้ในวรรคเดียวกัน เช่น อัคคี พยัคฆ์ วิชชา อัจฉา พุทธิ คพภ (ครุฑ)

ง. ถ้าพยัญชนะตัวที่ 5 สะกด ทุกตัวในวรรคเดียวกันตามได้ เช่น องค์ สังข์ องค์ สงฆ์ สัมปทาน สัมผัส สัมพันธ์ สมภาร เป็นต้น

จ. พยัญชนะบาลี ตัวสะกดตัวตามจะอยู่ในวรรคเดียวกันเท่านั้นจะข้ามไปวรรคอื่นไม่ได้

2. สังเกตจากพยัญชนะ “ฟ” จะมีใช้ในภาษาบาลีในไทยเท่านั้น เช่น จุฬา ครุฬ อาสาฬห์ วิฬาร์ โอฟาร์ พาฬ เป็นต้น
3. สังเกตจากตัวตามในภาษาบาลี จะมาเป็นตัวสะกดในภาษาไทยโดยเฉพาะวรรณ กุ และวรรณอื่น ๆ บางตัว จะตัดตัวสะกดออกเหลือแต่ตัวตามเมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย เช่น

บาลี	ไทย	บาลี	ไทย
รัฏฐ	รัฐ	อัฐิ	อัฐิ
ทิวฐิ	ทิวฐิ	วิฑฒนะ	วิฑฒนะ
ปุญญ	บุญ	วิชชา	วิชา
สัตต	สัต	เวชช	เวช
กิจจ	กิจ	เขตต	เขต
นิสสิต	นิสิต	นิสสัย	นีสัย

ยกเว้นคำโบราณที่นำมาใช้แล้วไม่ตัดรูปคำซ้ำออก เช่น ศัพท์ทางศาสนา ได้แก่ วิปัสสนา จิตต วิสุทธี กิจจะลักษณะ เป็นต้น

วิธีสังเกตคำสันสกฤต มีดังนี้

1. พยัญชนะสันสกฤต มี 35 ตัว คือ พยัญชนะบาลี 33 ตัว + 2 ตัว คือ ศ ษ ฉะนั้นจึงสังเกตจากตัว ศ ษ มักจะเป็นภาษาสันสกฤต เช่น กษัตริย์ ศึกษา เกษียร พฤกษ์ ศีรษะ เป็นต้น ยกเว้นคำไทยบางคำที่ใช้เขียนด้วยพยัญชนะทั้ง 2 ตัวนี้ เช่น สอก คีก สอ เสร้า ศก ดาษ กระดาษ ฝรั่งเศส ผีดาษ ฯลฯ
2. ไม่มีหลักการสะกดแน่นอน ภาษาสันสกฤต ตัวสะกดตัวตามจะอยู่ข้ามวรรณกันได้ ไม่กำหนดตายตัว เช่น อัปสร เกษตร ปรัชญา อักษร เป็นต้น
3. สังเกตจากสระ สระในภาษาบาลี มี 8 ตัว คือ อะ อา อิ อี อุ ู เอ โอ ส่วนสันสกฤต คือ สระ ภาษาบาลี 8 ตัว + เพิ่มอีก 6 ตัว คือ สระ ฤ ฤา ฦ ฤา ไอ เอา ถ้ามีสระเหล่านี้อยู่และสะกดไม่ตรงตามมาตราจะเป็นภาษาสันสกฤต เช่น ตถุณมัย ไอศวรรย์ เสาร์ ไพรชณีย์ ฤาษี คฤหาสน์ เป็นต้น
4. สังเกตจากพยัญชนะควบกล้ำ ภาษาสันสกฤตมักจะมีคำควบกล้ำข้างท้าย เช่น จักร อัคร บุตร สตรี ศาสตร์ อาทิตย์ จันทร์ เป็นต้น
5. สังเกตจากคำที่มีคำว่า “เคราะห์” มักจะเป็นภาษาสันสกฤต เช่น เคราะห์ พิเคราะห์ สังเคราะห์ อนุเคราะห์ เป็นต้น
6. สังเกตจากคำที่มี “ฑ” อยู่ เช่น จุฑา กรีฑา ครุฑ มณเฑียร จัณฑาล เป็นต้น
7. สังเกตจากคำที่มี “รร” อยู่ เช่น สรรค์ ธรรม์ วรรณ บรรพต ภรรยา บรรณารักษ์ มรรยาท กรรม ทรรศนะ สรรพ เป็นต้น

ลักษณะการยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤต

ภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน ลักษณะภาษาและโครงสร้างอย่างเดียวกัน ไทยเรา
รับภาษา ทั้งสองมาใช้ พิจารณาได้ดังนี้

1. ถ้าคำภาษาบาลีและสันสกฤตรูปร่างต่างกัน เมื่อออกเสียงเป็นภาษาไทยแล้วได้เสียงตรงกัน เรามัก
เลือกใช้รูปคำสันสกฤต เพราะภาษาสันสกฤตเข้ามาสู่ภาษาไทยก่อนภาษาบาลี เราจึงคุ้น กว่า เช่น

บาลี	สันสกฤต	ไทย
กम्म	กรรม	กรรม
จกุก	จกฺร	จักร

2. ถ้าเสียงต่างกันเล็กน้อยแต่ออกเสียงสะดวกทั้งสองภาษา มักเลือกใช้รูปภาษาสันสกฤตมากกว่า
ภาษาบาลี เพราะเรารู้สึกว่าและเสียงไพเราะกว่า เช่น

บาลี	สันสกฤต	ไทย
ครุฬ	ครุฑ	ครุฑ
โสสฺถิ	สวสฺถิ	สวัสดี

3. คำใดรูปสันสกฤตออกเสียงยาก ภาษาบาลีออกเสียงสะดวกกว่า จะเลือกใช้ภาษาบาลี เช่น

บาลี	สันสกฤต	ไทย
ขนฺติ	กฺษานฺติ	ขันติ
ปจฺจย	ปรตย	ปัจจัย

4. รูป คำ ภาษาบาลีสันสกฤตออกเสียงต่างกันเล็กน้อยแต่ออกเสียงสะดวกทั้งคู่ บางทีเรานำมาใช้ทั้ง
สองรูปในความหมายเดียวกัน เช่น

บาลี	สันสกฤต	ไทย
กณฺหา	กฤษฺณา	กัณหา, กฤษณา
ชตฺตีย	กษตฺรีย	ชัตตียะ, กษัตริย์

5. คำภาษาบาลีสันสกฤตที่ออกเสียงสะดวกทั้งคู่ บางทีเรายืมมาใช้ทั้งสองรูป แต่นำมาใช้ในความหมาย
ที่ต่างกัน เช่น

บาลี	สันสกฤต	ไทย	ความหมาย
กิริยา	กิริยา	กิริยา	อาการของคน
		กิริยา	ชนิดของคำ
โทส	เทวษ	โทสะ	ความโกรธ
		เทวษ	ความเศร้าโศก

คำภาษาบาลีและสันสกฤตในวรรณคดีไทย

คำภาษาบาลีและสันสกฤตปรากฏในวรรณคดีไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งในสมัยปัจจุบันทั้งที่เป็น
ร้อยแก้วและร้อยกรอง คือ พบตั้งแต่ในศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหงแม้จะมีไม่มากนักแต่ก็เป็นหลักฐาน
ยืนยันได้ว่า ในสมัยสุโขทัยนั้นไทยได้นำภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยของเราแล้ว และในสมัยต่อมา
ก็ปรากฏว่านิยมใช้คำภาษาบาลีและสันสกฤตในการแต่งวรรณคดีมากขึ้น

ตอนที่ 3 ลักษณะของภาษาเขมร

ภาษาเขมร เป็นหนึ่งในภาษาหลักของภาษากลุ่มออสโตรเอเชียติก และได้รับ อิทธิพลมาจากภาษาสันสกฤต และภาษาบาลี พอสมควร ซึ่งอิทธิพลเหล่านี้ มาจากอิทธิพลของศาสนาพุทธ และศาสนาฮินดูต่อวัฒนธรรมของชาวเขมร ในขณะที่อิทธิพลอื่นๆ เช่น จากภาษาไทย และภาษาลาว เป็นผลมาจากการติดต่อกันทางด้านภาษา และความใกล้ชิดกันในทางภูมิศาสตร์

ภาษาเขมรแปลกไปจากภาษาในประเทศเพื่อนบ้าน (ภาษาไทย ภาษาลาว และภาษาเวียดนาม) เนื่องจากไม่มีเสียงวรรณยุกต์

ภาษาถิ่น ภาษาถิ่นมีการแสดงอย่างชัดเจนในบางกรณี มีข้อแตกต่างที่สังเกตเห็นได้ระหว่างคนพูดจากเมืองพนมเปญ (เมืองหลวง) และเมืองพระตะบองในชนบท

ลักษณะของสำเนียงในพนมเปญ คือการออกเสียงอย่างไม่เคร่งครัด โดยที่บางส่วนของคำจะนำมารวมกัน หรือตัดออกไปเลย เช่น “พนมเปญ” จะกลายเป็น “มเปญ” อีกลักษณะหนึ่งของสำเนียงในพนมเปญ ปรากฏในคำที่มีเสียง r/r เป็นพยัญชนะที่ 2 ในพยางค์แรก กล่าวคือ จะไม่ออกเสียง r/r ออกเสียงพยัญชนะตัวแรกแข็งขึ้น และจะอ่านให้มีระดับเสียงตก เช่นเดียวกับวรรณยุกต์เสียงโท ตัวอย่างเช่น “dreey” (“เตรย” แปลว่า “ปลา”) อ่านเป็น “เถีย” (โดย d จะกลายเป็น t และมีสระคล้ำเสียง “เอ” และเสียงสระจะสูงขึ้น) อีกตัวอย่างหนึ่งคือ คำว่า “ส้อม” ออกเสียงว่า kroich โกรชในชนบท ส่วนในเมืองออกเสียงเป็น koich-โคช

ไวยากรณ์

ลำดับคำในภาษาเขมรมักจะเป็น ประธาน-กริยา-กรรม ภาษาเขมรประกอบด้วยคำเดี่ยวเป็นหลักแต่การสร้างคำจากการเติมหน้าคำและการเติมภายในคำก็มีมาก

อักษรเขียน

ภาษาเขมรเขียนด้วยอักษรเขมร และเลขเขมร (มีลักษณะคล้ายเลขไทย) ใช้กันทั่วไปมากกว่าเลขอารบิก ชาวเขมรได้รับตัวอักษรและตัวเลขจากอินเดียฝ่ายใต้ อักษรเขมรนั้นมีด้วยกัน 2 แบบ ดังนี้

1. อักษรเขมร (อักษรเขมร) หรืออักษรเอน หรืออักษรเฉียง เป็นตัวอักษรที่นิยมใช้ทั่วไป
2. เดิมทีนิยมเขียนเป็นเส้นเอียง แต่ภายหลังเมื่อมีระบบการพิมพ์ ได้ประดิษฐ์อักษรแบบเส้นตรงขึ้น และมีชื่ออีกอย่างว่า อักษรยืน (อักษรโอม) อักษรเอนนี้เป็นตัวยาว มีเหลี่ยมเขียนง่าย ถือได้ว่าเป็นอักษรแบบหวัด
3. อักษรมูล หรืออักษรกลม เป็นอักษรที่ใช้เขียนบรรจง ตัวกว้างกว่าอักษรเขมร นิยมใช้เขียนหนังสือธรรม เช่น คัมภีร์ในพระพุทธศาสนา หรือการเขียนหัวข้อ ที่ต้องการความโดดเด่น หรือการจารึกในที่สาธารณะ

การสังเกตคำภาษาเขมรมีวิธีการดังนี้

1. คำไทยที่มาจากภาษาเขมรมักใช้พยัญชนะ จ ญ ร ล สะกด เช่น เผด็จ สมเด็จ เดิม (เดิน) ถวิล ชาญ
2. คำไทยที่มาจากภาษาเขมรมักเป็นคำควบกล้ำและเป็นคำมากพยางค์เช่น ขลาด โขมด โขนง เสวย ไถง กระปือ
3. คำที่มาจากภาษาเขมรไม่ใช่รูปวรรณยุกต์ ยกเว้นบ้างคำ เช่น เสน่ง เขม่า
4. คำที่ใช้อักษรควบกล้ำและอักษรนำ อักษรตามมักเป็นคำเขมร เช่น เขลา เขมา ขจี โตนด คำภาษาเขมรที่เราใช้เป็นราชาศัพท์ เช่น ตรัส เสวย โปรด ถวาย ประทับ บรรทม สรง
5. คำสองพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ก่า คำ จำ ข่า คำ คำ ทำ มักเป็นภาษาเขมร เช่น ก่าเนิด ก่าหนด คำรบ จำรัส จำรูญ ชำนาญ ชำรุด คำเนิน คำริ คำรวจ คำรับ ทำนบ ทำเนียบ

6. คำไทยที่มาจากภาษาเขมรมักใช้ บัง บั่น บำ แทน บ เช่น
 บัง บังคับ บังคม บังเหียน บังเกิด บังคล บังอาจ
 บั่น บั่นไต่ บั่นโดย บั่นเดิน บั่นดาล บั่นลือ
 บำ บำเพ็ญ บำบัด บำเหน็จ บำบวง
7. คำไทยที่มาจากภาษาเขมรโดยวิธีแผลงคำมีหลายพวก
 - ข แผลงเป็น กระ เช่น ขदान เป็น กระदान ขจอก เป็น กระจอก
 - ผ แผลงเป็น ประ ผสม- ประสม ผจญ-ประจัญ
 - ประ แผลงเป็น บรรร ประทม เป็น บรรรทม ประจุ-บรรจุ ประจง-บรรจง
 - คำไทยที่มาจากภาษาเขมรที่เป็นคำโดด เช่น แขน โลด เดิน นึก อวย ศก เลิก

ตอนที่ 4 คำที่มาจากภาษาอื่น

ในภาษาไทยมีการขอยืมคำจากภาษาอื่นๆ มากมาย เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร เป็นต้น

คำที่มาจากภาษาอื่นเหล่านี้ จะมีหลักในการสังเกตแตกต่างกัน ทำให้เราสามารถทราบได้ว่าคำเหล่านี้มาจากภาษาใด

1. คำที่มาจากภาษาบาลี

ตัวอย่างคำ พุทธ ปัญญา มัจฉา บุพผา อัคคี จุฬา หทัย ทุภษ์ บาป ราโชวาท มุทิตา ดาบส
 ชาตะ คฤหัสถ์ ข้อสังเกต

- 1) ทั้งตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา
- 2) มีอักษรการันต์
- 3) ไม่มีวรรณยุกต์ และไม่ใช้ไม้ไต่คู้
- 4) มักประสมด้วยพยัญชนะ ฌ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ฒ ฎ ษ ษ

2. คำที่มาจากภาษาสันสกฤต

ตัวอย่างคำ เกษตร สตรี กริชา ครุฑ ปรัชญา ธรรม ภรรยา ราตรี ฤดี ฤทัย ราเชนทร์
 กัลบก ไทศาล บาป

- ข้อสังเกต
- 1) ทั้งตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา
 - 2) มีอักษรการันต์
 - 3) ไม่มีวรรณยุกต์ และไม่ใช้ไม้ไต่คู้
 - 4) มักประสมด้วยพยัญชนะ ฌ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ฒ ฎ ษ ษ

3. มาจากภาษาเขมร

ตัวอย่างคำ ฉกาจ เข็ญ จำเนียร กังวล เพ็ญ เสด็จ เจริญ ขจร พูล

ข้อสังเกต สะกดด้วย จ ญ ร ล

ตัวอย่างคำ ชลัง โชน ฉลอง เสวย เชนย ฉลย

ข้อสังเกต มักใช้คำควบกล้ำและคำที่ใช้อักษรนำ

ตัวอย่างคำ กำจร ตำรวจ กำเนิด ตำริ บังคม จำเริญ ชำนรร

ข้อสังเกต คำ 2 พยางค์ มักขึ้นต้นด้วยคำว่า กำ จำ ชำ ดำ ตำ ทำ บัง

4. มาจากภาษาชวา

ตัวอย่างคำ กริช (มีดปลายแหลมมี 2 คม), กิดาหยัน (มหาดเล็ก), บุหงา (ดอกไม้), ปั้นเหน่ง (เข็มขัด), มะงุมมะงาหร่า (เหี่ยวป่า)

ข้อสังเกต มักจะเป็นคำที่มีเสียงจัตวา

5. คำที่มาจากภาษาจีน

ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมาแต่โบราณกาล ในสมัยสุโขทัยได้มีการทำสัญญาทางไมตรีกันระหว่างไทยกับจีน ภาษาไทย และภาษาจีนจัดอยู่ในตระกูลภาษาคำโดด ทั้งสองภาษามีเสียงสูงๆ ต่ำๆ เหมือนเสียงดนตรี จึงได้ชื่อว่าเป็นภาษาดนตรี

คำที่มาจากภาษาจีน มีลักษณะ ดังนี้

- มักเป็นคำพยางค์เดียว
- มีรูปวรรณยุกต์และเสียงวรรณยุกต์ เพื่อให้เกิดความหมาย

ตัวอย่าง คำที่มาจากภาษาจีน

คำนาม

ก๊าก (หมูเหล่า) กัง (ปู) ชิม (เครื่องดนตรีชนิดหนึ่ง) เซียน (ผู้วิเศษ)
ตั้งเก (เรือ) โสหุ่ย (คำใช้จ่าย) ซ้อ (สะใภ้) อั้งโล่ (เตา) ฮ่องเต้ (กษัตริย์)

คำกริยา

แก๊ก (วางท่า) เขียม (ประหยัด) เจ้า (เลิกกันไป) แฉ (เปิดเผยให้รู้) ทุซี้ (ทนทำต่อไป)
เซ็ง ลี้ (ขายต่อ) แฉ (เปิดเผยให้รู้) เซ็ง (ขาย) ต้อ (พยายาม) ตนุ (เก็บไว้) ตันุ (ทำอาหารให้เปื่อย)

ตัวอย่าง ประโยคที่ใช้คำที่มาจากภาษาจีน

กง ชอบฟังหลานตี **ชิม** เวลานั่งดื่มน้ำ **แก๊กฮวย**
เธอเป็นคน **เขียม** จึงไม่ชอบจัดงานเลี้ยงที่ต้องจ่ายค่า **โสหุ่ย** มาก
ทินกรถูกเพื่อน **ต้อ** ให้ไปเที่ยวทะเลด้วยกัน
คนที่ **แก๊ก** มาก ๆ มักจะไม่มีเพื่อน

5. คำที่มาจากภาษาอังกฤษ

คำไทยที่มาจากภาษาอังกฤษ เช่น	กัปตัน	ก๊าส	แก๊ส	แก๊ป	ก๊าก	ก๊อปปี		
กาแฟ	กอล์ฟ	คอมพิวเตอร์	คิว	คอมมิวนิสต์	เคັก	เซ็ต	โซ้ว	
เซ็ค	แซร์	เทอม	ทิม	ไนต์	น้อต	น้อค	บอล	บ้อย
เบอร์	ปัสตัน (ปืน)		แป๊ปน้ำ		โปรแกรม	ฟุต	มอเตอร์	

แบบทดสอบท้ายบทที่ 4

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ข้อใดเป็นคำไทยแท้ทุกคำ
 - ก. รู้กินเพิ่มพลังงาน รู้อ่านเพิ่มกำลังปัญญา
 - ข. น้ำมันขาดแคลน คุยกับแฟนก็ต้องดับไฟ
 - ค. รักบ้านต้องล้อมรั้ว รักครอบครัวต้องล้อมรัก
 - ง. ภาษาบอกความเป็นชาติ เอกราชบอกความเป็นไทย
2. ข้อใดไม่มีคำที่มาจากภาษาเขมร
 - ก. โปรดเอื้อเฟื้อแก่เด็กและคนชรา
 - ข. เราจะไปรับหลานสาวที่สถานีบางซื่อ
 - ค. นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องได้กระชับดี
 - ง. เขาเป็นคนเจ้าสำราญมาตั้งแต่ยังหนุ่ม
3. ข้อใดไม่มีคำที่มาจากภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต
 - ก. เราต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
 - ข. อย่าเลี้ยงลูกให้เป็นทวดา
 - ค. ชื่อของเขาอยู่ในทำเนียบรุ่น
 - ง. ภรรยาของเขาทำงานอยู่ที่นี่
- 4 ข้อใดเป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต
 - ก. กระป๋อง
 - ข. มัจฉา
 - ค. บาบ
 - ง. กระดาษ
5. ข้อใดเป็นคำมาจากภาษาบาลี
 - ก. ผสม
 - ข. กระดาน
 - ค. มุทิตา
 - ง. บำบัด
6. ข้อใดเป็นคำมาจากภาษาเขมร
 - ก. กังวล
 - ข. ฮ่องเต้
 - ค. ราโชวาท
 - ง. บรรลุ

7. ข้อใดมีคำที่มาจากภาษาต่างประเทศมากที่สุด

- ก. จงเจริญยศด้วย เดชะ
- ข. ประชาญ์แสดงดำริด้วย ไตรยางค์
- ค. อัจอมจักรพรรดิผู้ เพ็ญยศ
- ง. บัณฑิตวินิจเลิศ แกลงสาร

8 คำประพันธ์ต่อไปนี้คำยืมมาจากภาษาต่างประเทศรวมกี่คำ

“บำรุงบิดามา ตระด้วยหทัยปรีดิ์
หากลูกและเมียมี ก็ถนอมประหนึ่งตน”

- ก. 5 คำ
- ข. 6 คำ
- ค. 7 คำ
- ง. 8 คำ

9. ข้อใดคือการกร่อนเสียง

- ก. มะม่วง --- หมากม่วง
- ข. ผักกระถิน --- ผักถิน
- ค. ท้วง --- ประท้วง
- ง. เดี่ยว --- ประเดี่ยว

10. ข้อใดเป็นคำไทยแท้

- ก. ผสม
- ข. ประเดี่ยว
- ค. ปัญญา
- ง. ราตรี

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ **คู่มือและหนังสือเรียนชุด หลักภาษาไทย. 14 :**

A beginning Course For Thai Students. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา. 2523.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **หลักสูตรการศึกษานอกระบบ
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์. 2553.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **หนังสือเรียนสาระความรู้พื้นฐาน
วิชาไทยในชีวิตประจำวัน พท21001 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** 2554

อัญชลี เสริมส่งสวัสดิ์, ดร.วิไลลักษณ์ สาหร่ายทอง. **หลักภาษาไทยสำหรับพนักงานขายของที่ระลึก.**
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม, **หนังสือเรียนสาระ
ความรู้พื้นฐาน วิชา หลักภาษาไทย พท 33002 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2555**

สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายวัชร	พันธุ์ผจญ	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอสันกำแพง	
นางณิรันด	คันธา	ครูชำนาญการพิเศษ	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวขวัญฤทัย	ไชยวงศ์หลัง	ครู	กศน.อำเภอสันกำแพง

ข้อมูล/เรียบเรียง

นางเพ็ญศรี	ต้อนรับ	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวลำดวน	อะนุจา	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวสุทธิราภรณ์	เดชวงศ์ญา	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายสุรพันธ์	เสนอุ้น	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวอัจฉรา	ศรียาบ	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวอรนิตย์	กันธพรหม	หัวหน้า กศน.ตำบลออนใต้	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางไมล์ลา	ชัตร์ตัน	หัวหน้า กศน.ตำบลสันกำแพง	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายสกล	ศรีนา	หัวหน้า กศน.ตำบลบวกค้าง	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายเจตนา	จันทร์ตาเงิน	หัวหน้า กศน.ตำบลร้องวัวแดง	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายกำพล	ภิทนวรรณ	หัวหน้า กศน.ตำบลห้วยทราย	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางอุษณา	ฤดีใจ	หัวหน้า กศน.ตำบลต้นเปา	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายทง	อินทร์ตัน	หัวหน้า กศน.ตำบลสันกลาง	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวสุพัตรา	มูลทะสิน	หัวหน้า กศน.ตำบลทรายมูล	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวสายสุนีย์	สุทโททน	หัวหน้า กศน.ตำบลแม่ปูคา	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายรัฐพล	เฉื่อยกลาง	หัวหน้า กศน.ตำบลแช่ช้าง	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวรุจิรา	คันธา	นักวิชาการศึกษา	กศน.อำเภอสันกำแพง
นายโชคชัย	กันทะ	เจ้าหน้าที่ธุรการ	กศน.อำเภอสันกำแพง

บรรณาธิการ

นางสาวขวัญฤทัย	ไชยวงศ์หลัง	ครู	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางเพ็ญศรี	ต้อนรับ	ครูอาสาสมัคร	กศน.อำเภอสันกำแพง
นางสาวรุจิรา	คันธา	นักวิชาการศึกษา	กศน.อำเภอสันกำแพง

ผู้พิมพ์และออกแบบปก

นายสกล	ศรีนา	หัวหน้า กศน.ตำบลบวกค้าง	กศน.อำเภอสันกำแพง
--------	-------	-------------------------	-------------------

คณะกรรมการ/ปรับปรุงแก้ไข

ที่ปรึกษา

นายสุภกร	ศรศักดิ์ดา	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่
นางมีนา	กิติชานนท์	รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่

คณะกรรมการ/ปรับปรุงแก้ไข

นางนิรมล	บุญชู	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอไชยปราการ	ประธานกรรมการ	
นางจุฑามาศ	วงศ์ศิริ	ครูชำนาญการพิเศษ	กศน.อำเภอแมริม	กรรมการ
นางวัฒน์ย์	พัฒน์ยگانต์	ครูชำนาญการพิเศษ	กศน.อำเภอหางดง	กรรมการ
นางจารวี	มะโนวงศ์	ครูชำนาญการ	กศน.อำเภอดอยสะเก็ด	กรรมการ
นางนิชาภา	สลักจิตร	ครูชำนาญการ	กศน.อำเภอแม่แตง	กรรมการ
นางพิมพ์ใจ	โนจ๊ะ	ครู คศ.1	กศน.อำเภอแม่วาง	กรรมการ
นางยุพิน	คำวัน	ครู คศ.1	กศน.อำเภอฮอด	กรรมการ
นางสาววิยาภรณ์	นามวงศ์พรหม	ครู กศน.ตำบล	กศน.อำเภอเมือง	กรรมการ
นางเบญจพรรณ	ปิ่นกำ	ครู กศน.ตำบล	กศน.อำเภอแมริม	กรรมการ
นายศรัณย์ภัทร	จักรแก้ว	ครู กศน.ตำบล	กศน.อำเภอแม่แตง	กรรมการ
นางสาวณัฐกฤตา	มะณีแสน	ครู กศน.ตำบล	กศน.อำเภอดอยสะเก็ด	กรรมการ
นางสาวณัฐมน	บุญเทียม	ครู กศน.ตำบล	กศน.อำเภอเชียงดาว	กรรมการ
นางโยธกา	ธีระวาสน์	ครูอาสาฯ	กศน.อำเภอดอยสะเก็ด	กรรมการ
นางสาวภาสินี	สิงห์รัตนพันธุ์	บรรณารักษ์	สำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงใหม่	กรรมการ และเลขานุการ